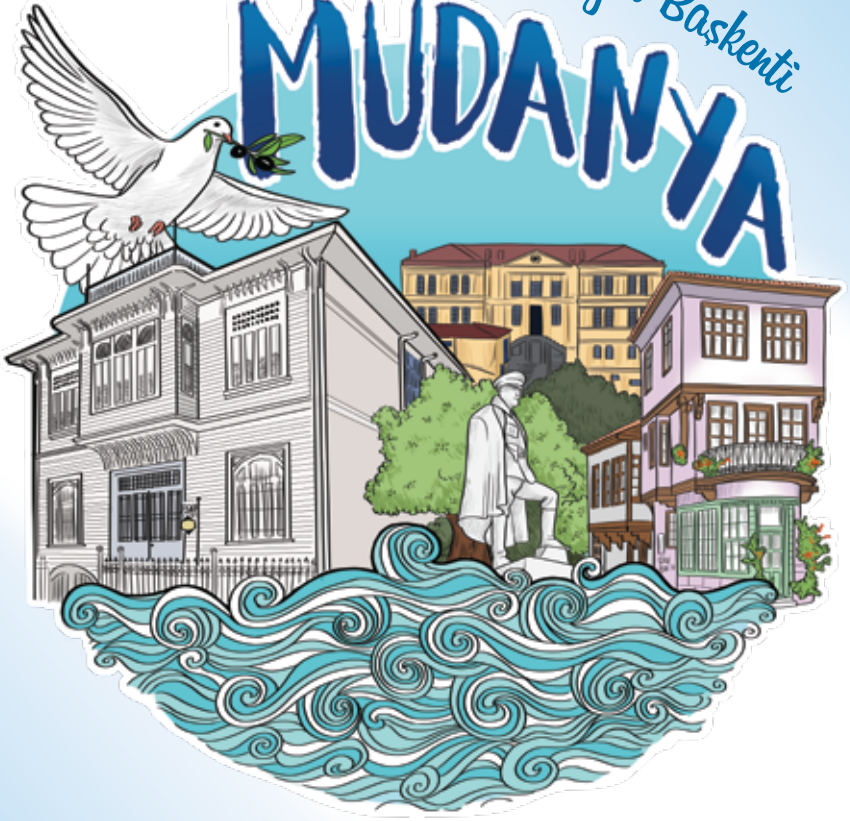

Barışın ve Kardeşliğin Başkenti

MUDANYA

Mudanya Kent Rehberi

MUDANYA

- 1- Girit Mahallesi / Cadrol Sozen
- 2- Mülârike Evi
- 3- Mudanya Ortodoks Kilisesi
- 4- İltiz Çeşme (Yılanlı Çeşme)
- 5- Kaymakamlık Binası
- 6- Halil Ağa Camii Kompleksi (Camii, Hazire, Mesrûta Binası)
- 7- Sinan Bey Çeşmesi
- 8- Eski Belediye Hizmet Binası
- 9- Eski Belediye Binası
- 10- Hasan Fehmi Bey Çeşmesi

TIRILYE

- 11- Taht Paşa Konuğu
- 12- Taht Ağa Hamamı
- 13- Kenan Doğruöz Evi
- 14- Mudanya İskelesi
- 15- Demiryolu İşleme Binası
- 16- Gümrük ve Gar Binası
- 17- Hacı Mehmet Ağa Camii ve Haziresi
- 18- Yel Değirmeni
- 19- Hasan Bey Camii
- 20- Hasan Bey Türbesi
- 21- Hasan Bey Hamamı
- 22- Ömer Bey Camii
- 23- Atatürk Anıtı
- 24- Sıkirtı Çavuş ve Şehitler Anıtı
- 25- Cumhuriyet Çeşmesi
- 26- Milyetli Anıt Kenti
- 27- Güzelhâl Çeşmesi
- 28- Şehit Mehmet Mezarı
- 29- Kapancı Anıt Limanı
- 30- Eşke (Dasköyleli) Limanı
- 31- Tirilye Rum Mezarlığı
- 32- Anıt Yolu
- 33- Hagios Sergios (Mediklon) Manastırı
- 34- Tirilye Zeytinyağı Fabrikası
- 35- Çiftçe Çeşme
- 36- Tirilye Kültür Merkezi / Aziz Vasili Kilisesi
- 37- Çınar Ağacı
- 38- Tirilye Taş Mektep
- 39- Taş Mektep Öğretmenevi
- 40- Turan Sokak Çeşmesi
- 41- Çınalı Çeşme
- 42- Dündar Evi
- 43- Kemani Kilise
- 44- Eski Postane
- 45- Tirilye Çeşmesi (Sofalı Çeşme)
- 46- Tirilye Evi (Tabut Evi)
- 47- Tirilye Müzesi / Atıulı Hamam
- 48- Fatih Camii Kompleksi

KÖYLER

- 49- Tirilye Sanat Evi
- 50- Çarşı Çeşmesi
- 51- Tütçer Evi
- 52- Rum Zeytin Mağazası
- 53- Aya Yarı Kilisesi
- 54- Kumyaka Hamamı
- 55- Baş Melekler Kilisesi
- 56- Kumyaka Rum Zeytin Mağazası
- 57- Aydınpınar Kilisesi
- 58- Yordaklı Çeşmesi
- 59- Voylacak Tırtanos Heykeli
- 60- Dereköy Kilisesi
- 61- Mirzaoba Papaz İni
- 62- Ahmet Ağa Camii Minaresi
- 63- Hançer Ali Türbesi

MARMARA DENİZİ

BARIŞIN VE KARDEŞLİĞİN
BAŞKENTİ

mudanya

THE CAPITAL OF PEACE AND BROTHERHOOD

MAVİ HUYLU KENT MUDANYA

Olympus Dağı'nda toplanan tanrılar mutluluğun sırrını saklamaya karar vermişler ki bulunduğu anda, değeri insanlar tarafından bilinsin... Mutluluğu en yüksek dağın tepesine saklamak istemiş biri... Bir diğer tanrı, yerin yedi kat dibine gömülmesini, bir başkası ise okyanusun en derin yerine saklamayı önermiş. Nihayet biri, insanların dağları, okyanusları, yerin yedi kat dibini keşfedecek zekaya sahip olduğunu, nedense bu zekayı kendilerini keşfetmeye, kendilerini tanımaya yöneltmediğini savunmuş, "Mutluluğun sırrını onların yüreklerine gömelim. Nasıl olsa oraya bakmayı akıl etmeyeceklerdir" demiş. Mutluluğun keşfine yolculuktur Mudanya... Mutluluğu arayan insanların yüreğinin derinliklerinde hissettikleri en güzel duygulara tercüman olmuş bu kent çağlar boyunca... M.Ö. 670 yılında İyonya'dan gelen Koloponhonlu kolonistler tarafından kurulan Myrleia'nın üzerinde başlayan bu keşif yolculuğu, bir zaman sonra Apamaia'dan almış ilhamını... Zaman ilerlemiş, mutluluğa ulaşmak isteyen medeniyetler Montania demiş, zamanla Mudanya olmuş... Turkuaz bir evrenin altında yükselen bir medeniyetin mirası, mutluluğu arayanların dur durak bilmez bu keşif yolculuğunun sahibi Mudanya, denizin derinliklerinden seslenir sevdalarına...

"Ben maviyi beyazı koruyan masumiyet olarak tanırım. Karanlığı görünür kılan bir renktir mavi, öyle bilirim. Sürükleyendir, bitmeyendir... Mavi olarak anlatmalıyım her şeyi... Kaldırın başınızı gökyüzüne, görmek istediğinizi değil gördüğünüzü söyleyin bana! Yaşamın ta kendisidir mavi. Belki de sadece bu yüzden ölmeye değil, yaşamaya mahkum edilmiştir. Bir renk değildir mavi huydur bende."

Evliya Çelebi, yüzyıllar öncesinde Mudanya'yı tanımlarken "Halkı Rum'dur. Su ve havasının letafetinden Rum güzelleri çoktur" ifadelerini kullanır. Doğal güzelliğinin yanı sıra yüzyıllar boyu aldığı göçler sonucu birbirinden farklı kültürlerle renklenen Mudanya, tarihteki ihtişamının her detayını hissettiren uygarlıkların izlerini taşıyor. Bugüne dek varlığını sürdüren mimarisiyle asırlar deviren bu yapılar, bugün Mudanya'nın tarih ve turizm kimliğini oluşturuyor. Mudanya'nın her mahallesinde nice anılar biriktiren tarihi yapılar, ziyaretçilerini zaman tüneline geçiriyor. Tarih boyunca farklı dinlerde ve kültürlerde yaşayan insanlara ev sahipliği yapan Barışın ve Kardeşliğin Başkenti Mudanya, günümüzde de kültürlerin buluşma noktalarından biri.

Uçsuz bucaksız mavisini, yemyeşil zeytin bahçeleri, tarihi konaklarıyla, tüm kültürlerin bir arada ve kardeşçe yaşadığı Mudanya'ya;

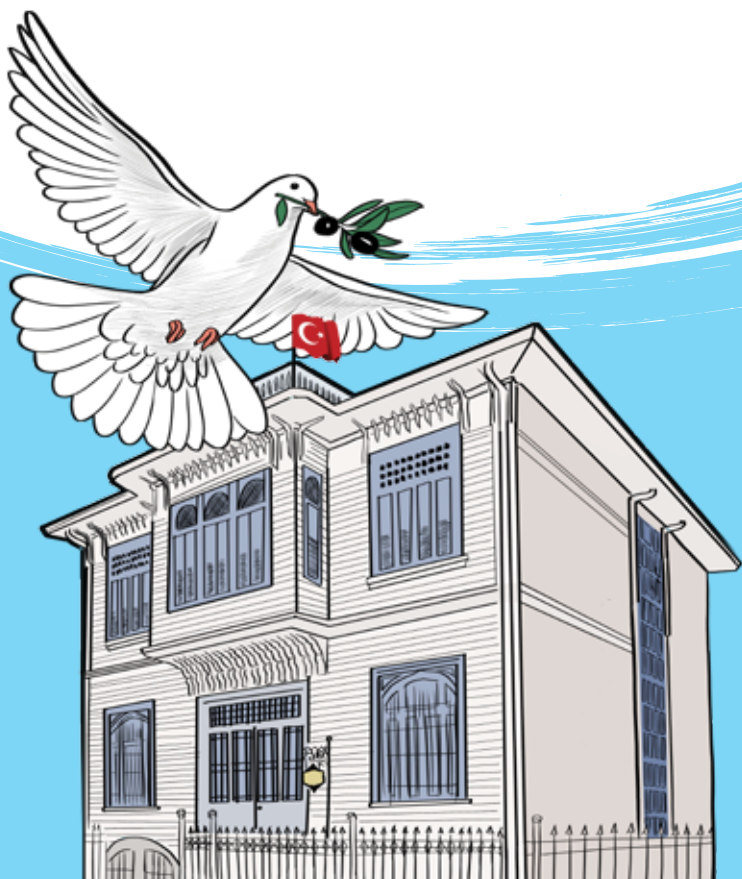
Hoş geldiniz...

Tüm kültürler bir arada kardeşçe...

Mudanya Belediye Tarihi

MUDANYA BELEDİYE TARİHİ

Osmanlı'nın taşra kentlerinde belediyelerin kurulması 1864 Vilayet Nizamnamesi ile gerçekleştirilmiştir. Vilayet Salmaları Türk İdari Tarihi için en önemli kayıtlar olarak duruyor. Bu noktada Bursa'da Cumhuriyet Dönemi'nin ilk salnamesi (yıllığı) olan 1927 Bursa Vilayeti Salmaları'nda Mudanya Belediyesi'nin 1288 (1872) tarihinde kurulduğu belirtiliyor. Yine aynı salnamede Mudanya'ya bağlı Tirilye Belediyesi'nin 1902 yılında kurulmuş olduğu yazılıyor.

1288/1871 YILI

Kaymakam: Ahmet Bey
Belediye Reisi: Süleyman Bey
Azalar: Ahmet Ağa, Ahmet Ağa, Hacı Ali Ağa, Ahmet Ağa, Katip Mehmet Efendi

1287 (1871) tarihli salnamede Mudanya Belediye Teşkilatı yer alırken, başkanı ile birlikte encümen üyelerinin isimleri belirtiliyor. Bir yıl sonraki 1872 tarihli yıllıkta Mudanya Belediye Başkanı'nın olduğunu ve meclisin bulunduğunu görüyoruz. Bütün bu kayıtlar ışığında Mudanya Belediyesi'nin 1871 yılında Belediye Meclisi ile birlikte kurulduğu ispat edilmektedir.

1289/1872 YILI

Kaymakam: Ali Muhlis Efendi
Belediye Reisi: Ahmet Fuad Efendi
Muavini: Hacı Süleyman Efendi
Azalar: Tahir Efendi, Hacı Salih Ağa, Kürt oğlu Vasilaki Efendi, Tanas Oğlu Vasilaki Efendi

MUDANYA BELEDİYE TARİHİ**1290/1873 YILI**

Kaymakam: Necat Bey
Belediye Reisi: Fuad Bey
Azalar: Hacı Salih Ağa, Hacı Dimitri Ağa, Yorgali Ağa, Hacı Süleyman Ağa, Hacı Salih Ağa, Dimitraki Efendi, Katip Hasan Efendi, Katip ve Sandık Emini: Said Efendi

1294/1877 YILI

Kaymakam: Nazif Bey
Belediye Reisi: Abdullah Efendi
Azalar: Mehmet Ağa, Mustafa Ağa, Vasilaki Ağa, Yuvakim Ağa
Katip: Emin Efendi

1884

Belediye Reisi: Hacı Tahir Ağa

1303/1886 YILI

Kaymakam: Haşmet Beyefendi
Belediye Reisi: Hacı Tahir Ağa
Azalar: İbrahim Ağa, Telemakos Ağa, Vasilaki Ağa, Kostaki Ağa
Katip ve Sandık Emini: Ahmet Efendi
Gaz Katibi: Vasilaki Efendi

1888

Belediye Reisi: Mustafa Efendi

1297/1890 YILI

Kaymakam: Ahmet Fuad Efendi
Belediye Reisi: Fuad Efendi
Azalar: Mehmet Ağa, Mustafa Efendi, Dimitraki Efendi, Zafiraki Efendi, Nikolaki Efendi
Tabip: Andonaki Efendi
Katip: Emin Efendi

1307/1891 YILI

Kaymakam: Hasan Fehmi Efendi
Belediye Reisi: Fuad Efendi
Azalar: Mustafa Efendi, Lutaki Efendi, İbrahim Ağa, Dimitraki Efendi, Tanasaki Efendi, Enes Efendi
Belediye Katibi: Konstantin Efendi
Katip ve Sandık Emini: Rahmi Efendi
Gazhane Katibi: Dimitraki Efendi

1310/1892 YILI

Kaymakam: Hüseyin Fehmi Efendi
Belediye Reisi: Hacı Halil Efendi
Azalar: Fuat Efendi, Mehmet Şefik Bey, Andonaki Efendi, Tanaşaki Efendi
Memleket Katibi: Kalemkari Dimitraki Efendi
Katip ve Sandık Emini: Rahmi Efendi
Gaz Deposu Memuru: Dimitraki Efendi

1894 YILI

Belediye Reisi: Hacı Halil Efendi

1316/1898 YILI

Kaymakam: Hüseyin Nuri Bey
Belediye Reisi: Çakır Oğlu Tanaşaki Efendi
Azalar: Tütüni Zade Hüseyin Efendi, Kostaki Vudaka Efendi, Kayabey Zade İbrahim Efendi, Cemil Bey
Katip ve Sandık Emini: İbrahim Efendi
Tabip: Aristidi Mihalidi Efendi

1320/1902 YILI

Kaymakam: Bedreddin Bey
Belediye Reisi: Gaytanu Yorgo Efendi
Azalar: Hacı Cemil Bey, Tütüni Zade Hüseyin Efendi, Kayabey Zade İbrahim Ağa, Lazaraki Efendi, Ligori Vaodiko Efendi
Belediye Tabibi: Mehmet Kemal Efendi
Katip ve Sandık Emini: İbrahim Efendi
Belediye Kalfası: Kaleanti Efendi

1324/1906 TARİHLİ**HÜDAVENDİGAR VİLAYETİ
SALNAMESİ'NDE BELİRTİLEN
ÖRGÜTLENME:**

Başkan: Hüseyin Kami Efendi
Üyeler: Hüseyin Ağa, Stefano Efendi, Nikolaki Efendi, Lazaraki Efendi, Andriya Efendi

1325/1907 TARİHLİ SALNAMESİ'NDE İSE AŞAĞIDAKİ LİSTE YER ALMAKTADIR

Kaymakam: Musa Kazım Efendi
Belediye Reisi: Hüseyin Kami Bey
Azalar: Hüseyin Efendi, Stefanos
Efendi, Futaki Efendi
Muhasebe Katibi: Ahmet Muhtar
Efendi,
Refiki: Mehmet Mahzuni Efendi
Tarik Katibi: Eşref Bey
Tahsildar: İsmail Efendi

1327/1909 YILI

Kaymakam: Fuad Bey
Belediye Reisi: Ali Saib Bey
Azalar: Hafız Galip Efendi, Hafız
Mustafa Efendi, İbrahim Vehbi
Efendi, Ahmet Nafi Efendi, Sabri
Niyazi Efendi
Muhasebe-i Mesul: Eşref Bey
Katip ve Sandık Emmini: Talat Bey
İskele Duhuliye Memuru: Abdi
Efendi
Tahsildar: Hasan Efendi
Tabip: Ahmet İhsan Bey
Eczacı: Halit Bey
Kabile (Ebe): Hatice Fakia Hanım
Mühendis Vekili: Feyzi Efendi

1927 TARİHLİ BURSA VİLAYETİ SALNAMESİ'NDE 1913-1925 YILLARI ARASINDA GÖREV YAPAN BELEDİYE BAŞKANLARI

Mehmet Cemil Bey
Galip Bey (Vekil)
Nurettin Bey
Emin Şerif Bey (Vekil)
Osman Bey
Galip Bey
Osman Bey (2. Kez)
Ahmet Şerif Bey
Cemal Bilge
Hüseyin Kami Bey
Galip Bey (2. Kez)
Saib Bey (Çelikel)

MUDANYA BELEDİYESİ KAYITLARINA GÖRE 1925'DEN SONRA GÖREV YAPAN BELEDİYE BAŞKANLARI

Osman Bey	1926-1930
Saip Çelikel (2. Kez)	1930-1934
Adil Kolçak	1934-1935
Saip Çelikel (3. Kez)	1935-1938
Mustafa Hancıoğlu	1938-1940
Saip Çelikel (4. Kez)	1940-1943
Dr. Şerafettin Arkan	1943-1944
Hıfzı Akgüç	1944-1950
Dr. Remzi Tulgar	1950-1954
Adnan Hancıoğlu	1954-1960
Mahir Küçükler	1960
Adnan Kantek	
Bayram Turan Çetin	
Mustafa Öner (Atama ile)	1960-1963
Ali Nihat Argönül	1963-1968
Adnan Hancıoğlu (2. Kez)	1968-1973
Ali Narin Demirtaş	1973-1980
Hakkı Yerlikaya (Atama ile)	1980-1984
Hasan Aktürk	1984-1989
Ali Narin Demirtaş(3.kez)	1989-1994
Erol Demirhisar	1994-1999
Hasan Aktürk	1999-2004
Erol Demirhisar(2. Kez)	2004-2009
Hasan Aktürk (3. Kez)	2009-2014
Hayri Türkyılmaz	2014-Devam ediyor...

Tarihte Mudanya

ESKİ ÇAĞLARDA MUDANYA

Mudanya'nın tarihi milattan önce 7. yüzyıla dayanır. İlk adının Myrleia olduğu bilinen Mudanya, 12 İyon şehir devletinden olan, Kolofonlular tarafından kuruldu. Araştırmacı Yazar Prof. Dr. Bilge Umar'a göre Mudanya'nın antik çağda ilk adı olan Myrleia, Helen göçleri öncesi dönemden kalma bir isimdi ve "yüce ana tanrıça boğazı/geçidi" anlamına geliyordu. Bir diğer incelemeye göre Myrleia adı, Kolofonlu yönetici Myrlius'a atfen verilmişti. Myrleia, İ.Ö. 3. yüzyıl başlarında Bithynia Kralı Prusias ile Makedonya Kralı Philippos ile birlikte ele geçirilerek yakıp, yıkıldı. Philippos bu yöreyi damadı Pnısas'a verdi, o da Myrleia'nın yerine yeni bir kent kurarak eşi ve Philippos'un kızı olan Apame'nin adıyla "Apameia" olarak adlandırdı. Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki ilk Roma kolonisi Apameia oldu. Pontus Kralı Mithridates'in yenilgisinden sonra, bir süre daha kargaşa içinde kalan kent, Roma İmparatoru Augustus tarafından ordu üssü yapıldı ve "Clonia Julia Concordia Augusta Apameia" adıyla bir Roma kolonisi haline getirildi. Dördüncü Haçlı Seferi sırasında 1204'te İstanbul işgal edilerek bir Latin imparatorluğu kuruldu. Haçlılar Marmara kıyılarına ve o arada Mudanya dolaylarına da egemen oldular. Mudanya ve çevresine Fransızlardan kurulu haçlı ordusu geldi. Bunlar kesin olarak bilinmeyen bir nedenle kenti "Montaneia" diye adlandırdılar. Bu adın Latince "dağ" anlamına gelen "mons"dan türetildiği, dolayısıyla dağlık yöre, dağ ülkesi demek olduğu öne sürüldü. Bu dönemde Mudanya'ya verilen bir başka ad veya "Montaneia" adının daha değişik bir söylenişi de "Moutagnac" olmuştur. Kentin çağdaş adının bu son dönemlerden türeyerek Mudanya olduğu anlaşıyor.

Sikke: Roma İmparatoru Elagabalus (M.S. 218 - 222) döneminde Apamea'da (Mudanya) basılmış olan sikke

BİZANS DÖNEMİ

İslamiyet'ten sonra 395 yılında Roma'nın ikiye bölünüşü aşamasında Doğu (Bizans) İmparatorluğu'nun payına düşen Apameia'nın 1321'de Osmanlılar tarafından fethedilişine kadar, Araplar ve Selçuklular döneminde Bizans egemenliğinden çıkıp çıkmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Selçuklular, Kamyztos komutasındaki Bizans gücünü bozguna uğratmışlardı. Haçlı Seferi'nin başlamasıyla Kios (Gemlik) gibi Apameia da (Mudanya) özel bir önem kazandı. Dördüncü Haçlı Seferi sırasında İstanbul'da bir Latin imparatorluğu kurulunca Fransızlardan oluşan bir haçlı ordusu, Konstantinopolis'ten (İstanbul) gemilerle Kios ve Apameia'ya çıkarıldı. Bu iki kıyı kenti, Anadolu'da haçlı ordularına lojistik verildi.

TARİHTE MUDANYA

OSMANLI DÖNEMİ

Mudanya, 1321 yılında Orhangazi tarafından fethedilerek Osmanlı topraklarına katıldı. Bir süre önemini yitirerek, Bursa'nın iskelesi olma konumunu Kurşunlu'ya kaptırmışsa da daha sonra yeniden önem kazandı. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren Bursa ve çevresinde gelişen ham ipek üretiminin ihrac iskelesi olarak Mudanya, daha da ilgi topladı. Bu gelişme sürecinde 1873-1874'lerde Mudanya- Bursa arasında demiryolu ulaşımının sağlanması için projenin uygulanması işi, bir Fransız şirketine verildi. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Mudanya özellikle dünyaca ünlü zeytini, zeytinyağının yanı sıra bir ticaret limanı olarak önem kazandı. Gerek ilçe merkezi gerekse Tirilye, Kumyaka, Dereköy, Burgaz, Güzelyalı ve bazı köyler, Hristiyan Osmanlı yurttaşlarının yoğun yaşadığı merkezlerdi. Kurtuluş Savaşı'nda Birinci Dünya Savaşı sonunda Mudanya İngiliz askerleri tarafından önce 25 Haziran 1920 günü işgal edilmek istenmişse de Şükrü Çavuş adında yurtsever bir askerin ateş açması sonucu bu girişim sonuçsuz kaldı. Ancak 6 Temmuz günü denizden bir savaş filosunun ve havadan savaş uçaklarının Türk menziline yoğun bir ateş altına almasının ardından Mudanya İngilizler tarafından işgal edildi. İngilizler bir süre sonra, yerlerini Yunanlılara bıraktılar. Kent, düşman işgali altında iki yıldan uzun süre kaldıktan sonra 12 Eylül 1922 günü Halit Paşa komutasındaki Kocaeli Grubu Birlikleri tarafından kurtarıldı. Mudanya yakın tarihimizde 3-11 Ekim 1922 günleri arasında yapılan Mudanya Mütarekesi nedeniyle önemli bir yer tutuyor.

Mudanya - 16, 10, 22

MUDANYA MÜTAREKESİ -11 EKİM 1922

Sıcak savaş dönemini sona erdiren, diplomatik dönemin zeminini hazırlayan, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş temelini atan bir anlaşmaya ev sahipliği yaptı Mudanya... Mudanya Ateşkes Antlaşması, barışı öngörüyordu, bu nedenle barışın sağlanabilmesi için yoğun çalışmalar içerisine girilmişti. O dönemde Mudanya'da atılan barış adımları, bugün "Barışın ve Kardeşliğin Başkenti" sloganımızı güçlendiriyor. Ünlü yazar Ernest Hemingway, Batılıların barış dilemeye geldiği kıyı kasabası olarak adlandırdığı Mudanya'daki tarihi görüşmeleri şu ifadelerle anlatmıştı: "Marmara kıyısındaki sıcak, toz toprak içinde, eciş bücüş yolları ikinci sınıf kıyı kasabası Mudanya'da, Batı ile Doğu karşı karşıya geldiler. İsmet Paşa ile görüşecek müttefik generallerini taşıyan İngiliz sancak gemisinin kül rengi, öldürücü kulelerine rağmen, Batılılar buraya barış dilenmeye geliyordu; yoksa barış istemeye, ya da şartlarını dikte ettirmeye değil. 23 Ekim 1922, The Toronto Daily Star - Mudanya - Türkiye)" Yunan hükümeti cephedeki yenilginin bozguna dönüştüğünü 1 Eylül 1922 gecesi öğrendi. Büyük Taaruz'un zaferle sona ermesi üzerine İtilaf Devletleri TBMM'ye mütareke çağrısında bulundular. Görüşmeler 3 Ekim 1922'de Mudanya'da başladı. Görüşmelerde Mustafa Kemal Atatürk'ün başkanlığındaki TBMM Hükümeti'ni Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa temsil ederken, Fevzi Paşa ve Rafet Paşa da görüşmeler boyunca Mudanya'da bulundular. İngiltere'yi General Harington, Fransa'yı General Charpy ve İtalya'yı da General Mombelli'nin temsil ettiği Mudanya görüşmelerinde, ateşkesle doğrudan ilgili Yunanistan, General Mazarakis ve Albay Sariyanis'i görevlendirmesine karşın, Yunan delegeler görüşmelere doğrudan katılmayıp Mudanya açıklarında bir İngiliz gemisinde beklediler.

*Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı bina girişinde ay yıldız Türk bayrağı
Mudanya - 1922*

TARİHTE MUDANYA

General Harington
HMS Iron Duke
gemisinden
Mudanya'ya
girerken
istimbotta.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nı
imzalayan Generaller
Fransız Generali Charpy,
İtalyan Generali Harington,
Türk Generali İsmet Paşa,
İtalyan Generali Mombelli,
"Protokolü imza eden Paşalar"
altyazılı çizim.
Ayniye dergisi, 18 Ekim - 1922

Mudanya Mütareke metninde imzalar bulunan kısım.
Mombelli, Charpy, Harigton ve İsmet Paşa'nın
imzaları görülmektedir.

Ateşkes antlaşmasını görüşen İtilaf Devletleri
temsilcileri Mudanya'da İsmet Paşa ile.

Gerçekte Türkiye İngiltere'ye karşı savaşıyordu. Çünkü İngiltere'nin bölgedeki politikalarının başında Doğu Akdeniz'de İngiliz hakimiyeti kurmayı ve geliştirmeyi hedefliyordu. Bu nedenle İngiltere, teşvik ve tahrikleri ile Yunanistan'ı Anadolu'yu işgale cesaretlendirerek Türklere karşı büyük bir savaşın içine sokmuştu. 3 Ekim'de başlayan görüşmeler, Doğu Trakya'nın ve boğazların boşaltılması ve Türkiye'ye geri verilmesi konuları nedeniyle sık sık kesiliyordu. Zaman zaman gergin anların yaşandığı, hatta görüşmelerin kesilmesi tehlikesinin doğduğu ve Türk ordusunun yeniden hareket hazırlıklarına giriştiği Mütareke görüşmeleri, 11 Ekim 1922'de uzlaşmayla sonuçlandı. Mudanya Mütarekesi 11 Ekim sabah saat 06.00'da Türkiye ve 3 itilaf devleti arasında imzalandı. Mütareke, imzalandıktan üç gün sonra yürürlüğe girdi. Ankara Hükümeti, istediğini elde etmiş ve tek kurşun atmadan Trakya'yı geri almıştı. Bu arada TBMM, Doğu Trakya'nın teslim alınması ve orada Türk yönetiminin kurulmasıyla ilgili olarak Rafet Paşa'yı görevlendirdi. Milli mücadelenin savaş dönemi sona erdi, askeri zaferin ardından TBMM siyasi bir zafer de kazanmış oldu. Bu ateşkes ile Türkiye savaş yapmaksızın bütün Trakya ve Edirne'yi alıyordu. Bu tarihe kadar TBMM Hükümeti'ni resmen tanımamış olan İngiltere, artık Türkiye'nin siyasi varlığını da kabul etti.

Ayrıca İstanbul ve Boğazların TBMM Hükümeti'ne bırakılması ile Osmanlı Devleti hukuken sona ermiş oldu. Mütareke görüşmelerine ev sahipliği yaparak Cumhuriyet tarihinin çok önemli bir dönemecine tanıklık eden ve barışa ev sahipliği yapmanın mutluluğunu yaşayan Mudanya'da aynı heyecan ve coşku her yıl 11 Ekim'de tekrarlanıyor.

TARİHİ ANLATAN CÜMLELER...

İsmet İnönü: Muharebe neticesinde yenilen ve bizimle ateşkes yapmak mecburiyetinde olan Yunanlılardı ama karşımıza çıkan, müzakerede bulunanlar müttefiklerdi... Konferansa ben başkanlık yapıyordum. Müttefikler adına müzakereyi General Harington idare ediyordu. Ben mücadeleyi onunla yapıyordum çünkü en kabiliyetlisi o görünüyordu. General Harington, bana sık sık sulh yapmaktan başka bir şey düşünmediğini söylerdi ve beni inandırmaya çalışırdı. Çünkü biz, İngilizlerin hiçbir sözüne ve hallerine inanmayan bir ruh haleti içine girdik. Konferans böyle bitti.

General Harington İsmet Paşa'yı anlatıyor:

Görünürde ufak tefek bir insandı. Bundan başka bir eksikliği yoksa bir meziyet mi bilinmez, çok da ağır işitiyordu. Bizimle ilişkilerinde çok inatçı görünüyordu. Ama ayrıntı konusunda bir üstattı. Her satırı çok dikkatli okur, sonra birkaç dakika düşünür ve ardından fikrini söylerdi. Heyecanlandığını hiç belli etmezdi.

1959 yılında mütarekenin 37. kutlama törenleri için Mudanya'ya gelen İsmet İnönü şöyle der: Mudanya Mütarekesi'nin en önemli özelliği tek kurşun atılmadan büyük bir toprak parçası Trakya'nın bize teslim edilmesi ve Boğazlar bölgesinin bizim yönetimimize terk edilmiş olmasıdır. Son birkaç asırlık tarihimizde bir kurşun atılmadan kazandığımız tek zaferdir.

İşgal Orduları Kumandanları Mudanya Vapur İskelesi'nde. İngiliz İşgal Orduları Başkumandan General Harington (sağdaki iskele babası üzerinde oturan) Ekim - 1922

1922 yılında

**Dünya tarihine
mührümüzü
barış ile vurduk**

Fotoğraf: Aykut Güngör

Doğal ve Kültürel Varlıklar

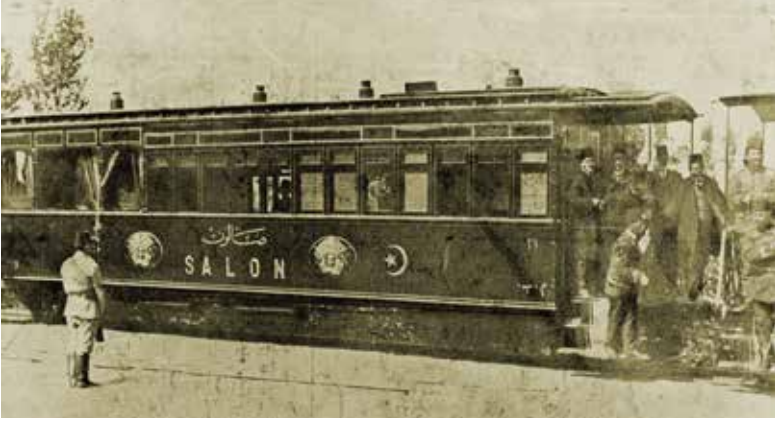
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

MYRLEIA ANTİK KENTİ (Haritada 1)

Myrleia Antik Kenti'nin, günümüzde Mudanya'nın 1 kilometre güneydoğusunda bulunan ve Hisarlık adıyla anılan yayvan tepe üzerinde, M.Ö. 7. yüzyılda İyonya'dan gelen Kolophonlular tarafından kurulduğu kabul ediliyor. Günümüzde bu kentin bazı izlerine rastlanıyor. Tepe üzerinde surlar içinde oldukça yoğun görülen bu kent yaşamına, kuzeye doğru daha seyrek yerleşme alanlarında ve daha kuzeydeki liman kalıntılarında rastlanıyor. 2012 yılında bir inşaat kazısı sırasında ortaya çıkan antik kentin bulunduğu bölge SİT alanı olarak kabul edildi. Mudanya Belediyesi, binlerce yıllık tarihini turizme kazandırmayı hedefliyor.

ESKİ İSTASYON BİNASI - MUDANYA TREN İSTASYONU (Haritada 2)

Mudanya sahil şeridinde, denize nazır uzunca bir bina olan Mudanya Garı, 1849 yılında Fransızlar tarafından gümrük binası olarak inşa edildi. Osmanlı yöneticilerinin demiryoluna verdikleri önem 19. yüzyılın ikinci yarısında iyice artmıştı. Sultan Abdulaziz, 1871 yılında demiryolu ile ilgili irade yayımlattı. Asya Osmanlı Demiryolları Projesi Haydarpaşa'dan başlıyor, bu ağın içinde Bursa- Mudanya da yer alıyordu. Bursa'dan Fransa'nın Lyon kentine ham ipek ipliği ihracatını kolaylaştırmak amacıyla Mudanya ve Bursa arasında 42 kilometre uzunluğunda demiryolu hattı inşa edildi. Bursa'ya ulaşabilmek için 185 bin Osmanlı lirası masraf yapılmış ancak demiryolunun işletmeye açılması mümkün olmamıştı. Mudanya'ya gerçek trenin gelmesi ise 1892 yılına rastlıyor. 8 Haziran 1891 yılında onarım çalışmaları başlanan tren hattı, 17 Haziran 1892 yılında törenle açıldı. 18 yıl sonra Bursa'daki fabrikalarda üretilen ipekler, demiryolu ile Mudanya'ya taşındı. Önceleri gümrük ambarı olarak hizmet veren bina, Mudanya Tren İstasyonu oldu. Bursa – Mudanya arasında uzun yıllar ulaşımı sağlayan, Bursa'da üretilen malların dünyaya ulaşmasında önemli bir işlevi olan Mudanya- Bursa Demiryolu Hattı, TBMM tarafından çıkarılan bir yasa ile zarar ettiği gerekçesiyle 10 Temmuz 1953 yılında kapatıldı. Mudanya- Bursa ulaşımını sağlayan trenin kaldırılıp rayların sökülmesi sonucu işlevini yitiren bu ihtişamlı gar binası, 1980'li yılların sonunda restore edilerek otele dönüştürüldü.

MUDANYA MÜTAREKE EVİ MÜZESİ (Haritada 3)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin siyasi alanda kazandığı ilk başarısının göstergesi olan Mudanya Mütarekesi bu evde imzalanmıştı. Zaman zaman tansiyonun yükseldiği, sınırların gerildiği tartışmaların ardından kazanılan büyük zafer görüşmelerinin yapıldığı ev, barışın simgesi haline geldi. Mudanya'nın Mütareke Meydanı'na girdiğinizde görülmeye değer güzellikleri arasında bembeyaz, heybetli bir bina çıkıyor karşınıza... Büyük bir savaşın anlaşmayla sonuçlandığı, her köşesinde başka bir hatıranın saklandığı bir bina... Rus asıllı Alexander Ganyanof'a ait olan ve daha sonra Şeker Kralı olarak da bilinen Mudanyalı iş adamı Hayri İpar'ın satın alıp onardığı Mudanya Mütareke Evi Müzesi; 1937 yılından, 1959 yılına kadar Mudanya Belediyesi'ne bağlı bir müze olarak hizmet verdi. 1959 yılında ise Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne devredildi.

Barışın simgesi bu müze ev, Türk- Yunan savaşına son veren bir anlaşmanın imzalandığı yer olmasının yanı sıra Mustafa Kemal Atatürk başkanlığındaki Ankara Hükümeti'nin de Türk milletinin tek temsilcisi olarak kabul edildiği ilk yer olma özelliğine sahip. 19. yüzyılın mimari özelliklerine sahip iki katlı, iki büyük salonu ve 13 odası bulunan müzeden içeri adım attığınız anda tarihi keşfetmeye başlıyorsunuz. İsmet Paşa'nın çalışma odasında, Paşa'nın savaştan sonra katıldığı bu antlaşmada şartlarının kabul edilmediğini görünce "Gerekirse savaşırız!" diyerek yumruğunu vurarak ikiye böldüğü mermer masa sergilenir. Türklerle savaşarak baş edemeyeceklerini anlayan İtilaf Devletleri'nin talebine karşılık barış sağlamak amacıyla başlayan görüşmelerin yapıldığı odada, İsmet Paşa dışında, İngilizleri temsilen General Harington, Fransa adına General Charpy, İtalya adına General Mombelli'nin balmumu heykellerini görüyorsunuz. Mudanya Mütareke Evi Müzesi kaldığı yerden geçmişi anlatmaya devam ediyor. Müze, ziyaretçilerine şahit olduğu barış ve özgürlük mücadelesini anlatıyor.

TAHİR PAŞA KONAĞI MÜZE EVİ (Haritada 4)

Şükrü Çavuş Mahallesi'nde yer alan Tahir Paşa Konağı, 18. yüzyıl Osmanlı mimarisinin en seçkin örneklerinden biri... 1724 yılında inşa edilen konak, Kültür Bakanlığı'nca 1985 yılında kamulaştırılarak, onarımı Ağâh Bursalı desteğiyle yapıldıktan sonra alt katı uzun süre ilçe halk kütüphanesi olarak kullanılıp 2012'de Mudanya Belediyesi'ne devredildi. Mudanya Belediyesi himayesinde müze ev olarak hizmet veren konak, Lâle Devri'nin izlerini taşıyan nadir eserlerden... İç duvar ve tavanlarındaki çiçek kabartmalı gravürleri günümüze kadar gelmeyi başaran 18 odalı konağın bir bölümünde Fransa'dan getirtilip bugüne kadar Bursa'da himaye edilmiş eşyaları Tahir Paşa'nın torunu Ağâh Bursalı onayıyla izlenime sunuldu. Tahir Paşa'nın bir diğer torunu Memduh Gökçen'in de desteğiyle yapının müze ve sosyal/kültürel merkez amaçlı değerlendirilmesi olanaklı kılındı ve 5 Temmuz 2013'te Mudanyalıların hizmetine açıldı. 18. Yüzyıl Fransız ürünü ördekli avize, el yapımı dövme gümüş mineli saat, dört koltuk ve güllü abanoz ağacından sandalyeler, Tahir Paşa'nın gündelik giysileri, tören kostümü, kılıcı ve kendisine hediye edilen Şeyh Şamil'in Çerkez yamcısı, ailenin yakın geçmişte kullandığı objeler, konağın 20. yüzyıldaki sahibi Emin Bey'in Rus usta Monol tarafından yapılmış udu, Cüneyt Pekman arşivinden alınan Mudanya fotoğrafları, Girit odaları, Mudanya Bandosu köşesi de seyirliklerini meraklısına sunuyor.

TAHİR AĞA HAMAMI (Haritada 5)

Mudanya'da 1800'lü yıllarda inşa edilen Tahir Ağa Hamamı ise, iki asır sonra yeniden kültür hazinesi olarak tüm ihtişamıyla karşımızda duruyor. Çifte hamam tipolojisine uygun olarak yapılmış olan hamam, bugün özgün kimliğinden uzaklaşmadan hizmet veriyor.

HASAN BEY KÜLTÜR MERKEZİ (Haritada 6)

Hasan Bey tarafından 1652 yılında yaptırılan hamam, hayırsever işadamları Agah Bursalı'nın katkılarıyla restore edildi. Mudanya halkı tarafından "Yukarı Hamam" ya da "Eski Hamam" olarak da anılmaktadır. Hamam; Mısır Mirlivası (tuğgeneral) Hasan Paşa tarafından 1653 tarihinde inşa edilerek geliri, başta hemen yakınında yer alan ve aynı tarihlerde yaptırmış olduğu cami ve diğer vakıf giderlerine akar olarak tayin edilmişti. Hasan Paşa'nın mezarı cami avlusunda bulunurken, hamam kare planlı iki büyük mekan ile bunu destekleyen ilave mekanlardan oluşuyor. Zaman içerisinde kullanılamaz hale gelen hamam depo ve marangozhane olarak kullanılmış, daha sonra özgün yapısına uygun olarak kültür merkezi fonksiyonuyla yeniden Mudanya'ya kazandırılmıştır.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

GİRİT MAHALLESİ (Haritada 7)

Geçmişlerinden koparılanların hatırlarında bir zamanlar yaşadıkları Anadolu topraklarına derin bir özlem var. O topraklardan biridir Mudanya... Nicelerinin zorunlu adresidir. Her köşesinde göç izi vardır Mudanya'nın... Aynı oyunlarda terlemiş, aynı sokaklarda kirlenmiş ve aynı çeşmelerden su içmiş insanların öykülerine rastlarsınız Mudanya'da... İtalyan mühendis Piçiretu tarafından planlanmış Halit Paşa Mahallesi, nam-ı diğer Girit Mahallesi de başlı başına bir anı demeti sunar ziyaretçilerine. Zor vedaların ardından büyük umutların yeşertildiği bu sokak, yaşayan bir tarih... Piçiretu'nun planladığı mahallede evler o kadar iyi yapılmış ki, nereden baksanız denizi görürsünüz bu evlerin pencerelerinden... Önceleri Eski Cami'nin kuzeyinde Gayri Müslimler, güneyinde Türkler oturmuş. Mütarekeden sonra Rumlar Yunanistan'a gidince, Girit'ten gelen Türkler buraya yerleşmiş. Tapu Tahrir Defteri kayıtlarına göre Ürünlü kazasında toplam bin 60 Hristiyan Rum ve 815 Müslüman Türk yaşıyordu. Sonrasında Yunanistan'a göç etmişler ve onların yerlerine Girit'ten gelen Müslüman göçmenler yerleştirilmişti. Kuzeydoğu- güneybatı doğrultusunda uzanan sokaklar denize kadar inerken, birbirinden güzel evleri insanları hayran bırakıyor. 18. yüzyıl konaklarından oluşan bu mahallede; vitrayları, bitki ve geometrik tavan süslemeleri, kalem işleri ve ahşap dokularıyla dikkati çeken bu köşkerlerin birçoğu türünün ender örneklerinden...

MUDANYA ORTODOKS KİLİSESİ (UĞUR MUMCU KÜLTÜR MERKEZİ (Haritada 8)

Mudanya'da yaşayan Ortodoks Rumların en önemli, en büyük kilisesi olan bu görkemli yapı, günümüzde Uğur Mumcu Kültür Merkezi olarak hizmet veriyor. Mudanya merkezindeki Ortodoks Kilisesi'nin kesin tarihi ve yaptırını belli olmamakla birlikte, yapının kuzey cephesinde orta sıradaki pencerelerden birinde 1834 tarihli yedi satırlık bir kitabe bulunuyor. Geçmişten günümüze uzanan bu metinde "İyi hemşerimiz Anastasiou oğlu Iordines anımsamak için ve dindarlığından dolayı, bu kutsal kilisenin yüzeyindeki bütün yontulmuş taşları

Palaikhorio'daki zeytinliğinden getirerek başışlamıştır. Mudanya (Moundanion) O'na minnettardır" yazıyor. Eskiden bu kilisede görev yapan papazlardan birinin evi, "Papaz'ın Evi" olarak bilinirken, söz konusu bina, 2007'de restore edilip, ilk haliyle korunarak bugüne kadar sapasağlam gelmiş. Yapı, Rumların mübadele ile Mudanya'dan ayrılmasının ardından ibadethane özelliğini yitirmiş; uzun süre sinema olarak kullanıldıktan sonra, 1993'te Mudanya Belediyesi tarafından onarılarak Uğur Mumcu Kültür Merkezi adıyla hizmete açılmıştır.

Bugün için eski kilisede sosyal ve kültürel etkinlikler, toplantılar, konferanslar, müzik ve tiyatro gösterileri düzenleniyor.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

HALİL AĞA CAMİ (Haritada 9)

Mudanya ilçe merkezinde yer alan Halil Ağa Cami'nin giriş kapısının üzerinde bulunan iki satırlık yazıtında, Kethüde Halil Ağa tarafından 1053 H. (1643/44) tarihinde yaptırıldığı belirtiliyor. Mudanyalılar tarafından "Eski Cami" adıyla da anılır. Mudanya'nın en eski yapılaş tarihli camisidir. Eski Cami'nin, duvarına asılı mermer tabelada yapılaş tarihi 1500 olarak gözüktüyor.

KUMYAKA (Siği) (Haritada 10)

Mudanya'nın ruhunda büyük bir tarih saklayan değerlerinden biri de Kumyaka (Siği)... Dünyanın en eski üçüncü kilisesine ev sahipliği yapan bu tarihi mahalle, bozulmamış doğal güzelliği ve eski Rum evleriyle görülmesi gereken önemli mahallelerden biri. Patrik Barthe-memaus'a atfen sessizlik anlamına geldiği de belirtilen Siği'nin adı, Bizans döneminde "Sigui-no" olarak geçiyor. Siği'nin 36.4 hektarlık kısmı 25 Temmuz 1990'da kentsel sit olarak belirlendi. Zeytincilik, balıkçılık, turizmle geçimini sürdüren mahallede, günümüze gelen ve bir kısmı restore edilmiş Rum evleri bulunuyor.

Masmavi denizi, yemyeşil bir doğasıyla dünyanın en önemli kültür hazinesini taşıyan köy, dar ve kesme taş sokakları, birbirinden renkli bahçeleriyle göz kamaştırıyor. Birbirinden güzel evlerin bahçesindeki mandalina, portakal ve limon ağaçları dikkati çekiyor. Temmuz ve ağustos aylarında çiçeklenen eylül ve ekim aylarında meyve vermeye başlayan ağaçlar, Mudanya toprağının ne kadar bereketli olduğunu gözler önüne seriyor.

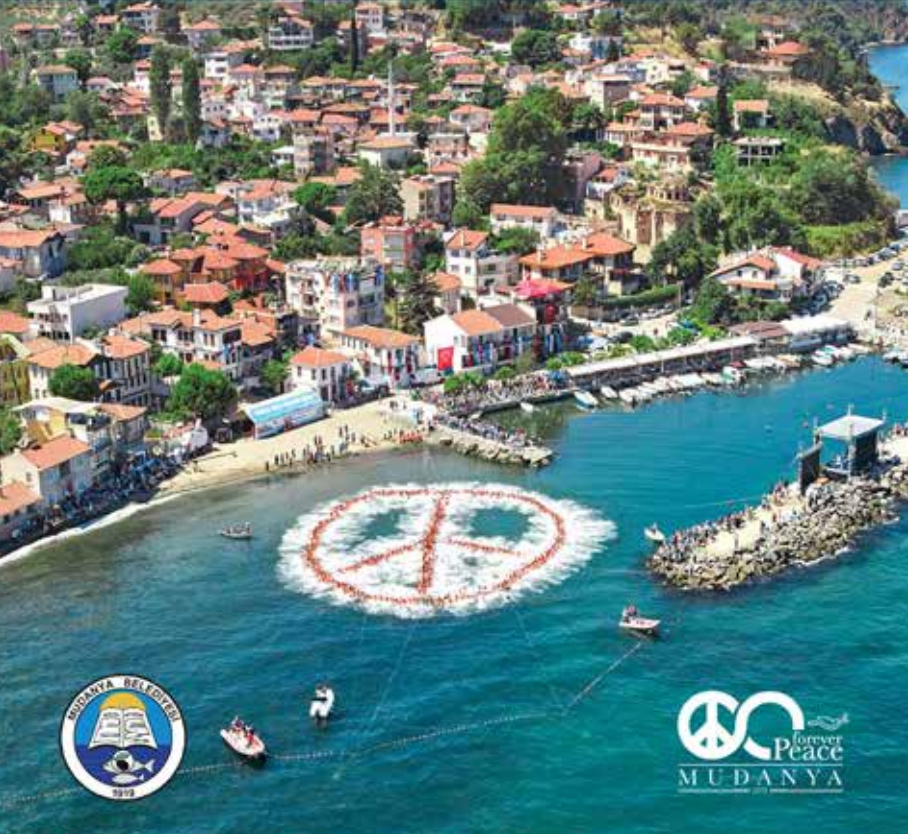
BARIŞ REKORU BU SAHİLDE

Kumyaka'daysanız, Barışın ve Kardeşliğin Başkenti Mudanya'nın çalışmalarıyla adı dünya sahnesine çıkan Kumyaka sahilinde tarihe tanıklık edebilirsiniz... Mudanya'nın "Dünya Barış Şehri" olduğunu tüm dünyaya duyuran Mudanya Belediyesi, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda Kumyaka Sahili'nde 460 gönüllüyle su üzerinde Barış Sembolü yaparak, 2015 yılında Guinness Rekorlar Kitabı'na kentin adını yazdırdı.

BARIŞ REKORU MUDANYA'DA

Mudanya Belediyesi, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda 460 gönüllüyle yaptığı barış sembolüyle, Dünyanın En Büyük Barış Sembolü olarak GUINNESS Rekorlar Kitabı'na girdi.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

BAŞ MELEKLER KİLİSESİ**HAGIOS TAXIARCHOI KİLİSESİ/TAKSIYARHON KİLİSESİ** (Haritada 11)

Mudanya'nın en önemli yapılarından birisi de Baş Melekler Kilisesi... Kumyaka Mahallesi'nde bulunan Baş Melekler Kilisesi dünyanın en eski üçüncü kilisesi olarak biliniyor. 780 yılında inşa edilen bin 234 yıllık kilise, Taksiyarhon adıyla da anılıyor. Bizans İmparatoru IV. Konstantinos Porphyrogenetos döneminde 780-797 yılları arasında yapılan ve mülkiyeti özel şahsa

ait olan Baş Melekler Kilisesi, bir süre önce İstanbul Fener'de bulunan Ekümenik Patrikhane tarafından Bursa Metropolitliği'ne atanan Elpidophoros Lambriniadis'e satıldı. İstanbullu bir işadamından satın alınan kilisenin anahtarı ise mahalle muhtarına emanet edildi. Geçmişte akıl hastalarının tedavi edildiği de bilinen kilise, 1448 ve 1819 senelerinde tadilat gördü. Kilise, 1922 yılına kadar önemini korudu.

Restorasyonu tamamlandıktan sonra insanlığın ortak mirası olarak hem ibadete hem de ziyarete açılacak.

TİRİLYE (Haritada 12)

Bir tarafta Marmara'nın sonsuz maviliği, diğer tarafta ise zeytin ağaçları ve tarihe tanıklık eden kültürel varlıkları ile Mudanya'nın incisi Tirilye... Tarih boyunca zeytini ile ünlü bir vadinin iki yamacında kurulmuş tarihi bir yerleşim olan Tirilye, kültür varlıklarıyla adını dünya sahnesine taşıyor. Bursa'ya 40, Mudanya'ya 11 kilometre uzaklıktaki Tirilye, Marmara Denizi'nin güneydoğusunda, çevresinde zeytinlikler bulunan bir vadinin iki yamacında kurulmuş tarihi bir yerleşimdir...

Doğanın tüm güzelliklerini tek bir rota üzerinde gözler önüne seren Tirilye, yalnızca doğal güzelliğiyle anılmanın çok ötesinde bir öneme sahip. Bursa'nın Mudanya ilçesine bağlı olan Tirilye, eski bir Rum yerleşimi. Türkiye'nin tarihi yapıları önemli ölçüde korunan nadir yerleşmelerinden biri olan Tirilye'ye girer girmez, büyüleyici bir tarihi atmosferle karşılaşıyorsunuz. Eski Rum evleri, kiliseler, camiler, çeşmeler, asırlık çınarlar adeta yıllar ötesinden sizlere sesleniyor. 325 yılında Nikaia'da (İznik) toplanan Birinci Ekümenlik Konsülü İncil ile ilgili konuları incelemeye alır. Toplantıya katılanlar arasında görüş ayrılıkları doğar. Muhalifler arasında bulunan Aya Yani, Aya Yorgi ve Aya Sotiri adlarında 3 papaz, başpiskopos tarafından aforoz edilir. Kendilerine inanan yoldaşlarıyla birlikte

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

Tirilye'ye gelen bu üç papaz, Tirilye'de manastırlar, kiliseler kurarlar. Tirilye'nin adının da zaman zaman Mirzaoba Mahallesi yakınlarındaki Papaz İni denilen mağarada inzivaya çekildikleri rivayet edilen bu üç papazdan geldiği söylenir. Kurtuluş Savaşı'nda Yunan ordusunun yenilmesinden sonra, işgal sırasında onlara yardım eden buradaki Rumların büyük kısmı gemilerle Yunanistan'a gitmişler. Mübadele Antlaşması ile geride kalan çok az sayıdaki Rumla, Yunanistan'ın Girit, Selanik, Kavala, Drama gibi çeşitli yerlerinde yaşayan bir kısım Türkler, karşılıklı olarak yer değiştirmişler. Tirilye'nin bulunduğu bölge tarih içinde Mysialılar, Traklar, Romalılar, Bizanslılar ve Osmanlılar tarafından yönetilmiştir. Eski kayıtlarda yerleşim "Bryllion", "Trigleia", "Trilye/Tirilye" isimleriyle anılan bu mahallenin adı 1900'lü yılların başında Mahmut Şevket Paşa kasabası olarak değiştirilmişse de yerleşim Tirilye olarak anılmaya devam etmiştir. 1963 yılında Zeytinbağı adını almış ve günümüzde tekrar eski adına kavuşmuştur. Tirilye tarih boyunca şarabı ve zeytini ile ünlü olmasının yanı sıra kültür varlıkları açısından da çok zengin bir

*Dündarevi ismiyle bilinen
Yuannes kilisesinin duvarından bir rölyef*

yerleşim olarak ilgi çekiyor. Yüz yıllık tarihi konaklar, Rumlardan kalan üç manastır, yedi kilise, üç ayazma ve Ortodoks Rum Mezarlığı bulunan Tirilye, Mudanya'nın önemli bir turizm değeri. Küçük bir yerleşmede bu sayıda dini yapının bulunması Tirilye'nin önemli bir dini merkez olduğunu gösterirken, İskele Caddesi ismi verilen ve üzerinde yaklaşık on beş adet ulu çınar ağacı bulunan cadde kentin bel kemiğini oluşturmaktadır, dükkanlar, kahveler, kent parkı gibi ortak mekanların çoğu bu caddede yer almaktadır.

*Kemerli Klise
(Dünyanın ilk resimli kiliselerinden biri)*

TAŞ MEKTEP (Haritada 13)

*Harf devrimiyle birlikte
Tirilye'nin her yaşta kadınları
Taş Mektep'te hevesle
okuma yazma öğreniyorlardı.*

Tirilye'de doğan ve Yunanistan'da eğitim gördükten sonra Metropolit olarak Türkiye'ye dönen Chrisostomos tarafından 1904-1909 yılları arasında yaptırılan Taş Mektep, önemli bir tarihi değer olarak geleceğe taşınıyor. Kıbrıslı Rum lider Başpiskopos Makarios'un eğitim gördüğü rivayet edilen bu okulda müdür olarak görev yapan Chrisostomos, daha sonra İzmir metropolitani olmuştur. Dönemin batı mimarisini yansıtan neo-klasik tarzda bir yapı olan Taş Mektep, Tirilye'de Rum nüfusun iyice azalması nedeniyle 1924'te yetim ve öksüz çocukların eğitimi için Darü'l-eytam okulu olarak hizmete açıldı. İlkokul ve ortaokul olarak 1986'ya kadar işlevini sürdüren bina, 1989'da

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

boşaltıldı. Yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın önemli yapıları arasında bulunan Taş Mektep'te, kültür derslerin yanı sıra marangozluk, demircilik gibi sanatlar da öğretildi. 1928'den sonra bina önce beş sınıflı yataklı bölge okulu, sonraları ise, yatılı kısmı kaldırılarak ilkokul olarak hizmete devam etti. 1986'da okul koruma derneğinin başvurusu üzerine Bayındırlık İl Müdürlüğü teknik elemanlarının yaptığı inceleme sonucunda Taş Mektep'in çatısında, duvarlarında ve döşemelerinde sorunlar tespit edildi ve can güvenliği açısından sakıncalı bulunarak 1989'da boşaltıldı. 965 metrekairelik bir arsa üzerinde inşa edilen binanın batı cephesindeki bir taş üzerine oyularak yazılmış, "M. MYPIDHS APXITEKTWN 1909" ifadesinden, Mimarın M. Myrides olduğu ve binanın 1909'da tamamlandığı anlaşıyor. Taş Mektep'te Mudanya Belediyesi tarafından 10 Haziran 2017 tarihinde düzenlenen tören ile restorasyon çalışmaları başlatıldı. Tam 28 yıl boyunca kaderine terk edilen Taş Mektep, tüm ihtişamıyla yeniden Bursa'ya kazandırılıyor.

Doğadan Sofralarınıza
Tirilye Tipi Zeytin

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

HAGIOS STEPHANOS KİLİSESİ (FATİH CAMİ) (Haritada 14)

Tirilye'de bulunan Hagios Stephanos Kilisesi, şu an cami olarak hizmet veriyor. Güney Marmara'daki en eski ve özgün Bizans kiliselerinden biri olan yapı, 610-850 yılları arasından günümüze kadar gelen ender Bizans mimarisi yapılarındandır. Camiye çevrilen bu kilisenin ilk ismi Aya Todorı olarak biliniyor. Kapısında Hicri 968, Miladi 1560 yazılı olan kilise, daha

sonra adı Fatih Camii olarak değiştirilerek kullanıma açıldı. Kenolakkus Manastırı Kilisesi adıyla da bilinir. Girişinde Bizans stili sütun başlıklarına sahip yapının 19 metre yüksekliğinde kubbesi bulunuyor. 16. yüzyıl Osmanlı döneminde satın alınarak camiye çevrilmiş, bununla ilgili olarak Arap harfleri ile Osmanlıca yazılmış iki belge vardır. Bunlardan biri kilisenin batı cephesinde, giriş kapısı hizasında saçak altındaki kitabede yer alıyor. 1855'teki şiddetli depremde, yapının minaresiyle kubbe ve güney duvarı hasar görmüş ve onarılmıştır. Temmuz 1920'de bölgenin Yunan ordusu tarafından işgali sırasında, yerli Rumlar tarafından bir süre kiliseye dönüştürüldüğü, ancak Eylül 1921'de buraya gelen Kral Konstantinos'un karşı çıkması üzerine yeniden cami olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

TİRİLYE - AZİZ VASIL KİLİSESİ (Haritada 15)

Çeşitli toplantılar için sosyal amaçlı kullanılan yapı, 19. yüzyılda kilise olarak yapıldı. Zemin üstü iki kat görümlü binanın doğu cephesinde, yedi basamaklı yarım dairesel merdivenlerle çıkılan kapının bulunduğu yerde kilise apsisi bulunmaktadır. Bunun da üzerinde biri geniş, diğeri kesme taştan silme ve öteki de

üçgen kenarlı olmak üzere üç pencere bulunmaktadır. Kuzey ve güney cephelerindeki pencerelerin kenarlarına tuğla kemer konmuştur. Bina yemekhane olarak kullanılmış, geniş ve ferah olması nedeniyle nişan, düğün, sünnet ve mevlit gibi faaliyetler için de yararlanılmıştır. Mübadele sonrası öksüzler evi olan Taş Mektep öğrencilerinin yemekhanesi olarak kullanılan bu kilise, sonraki dönemlerde de sinema ve düğün salonu olarak kullanılmış, 2009'da restorasyonu tamamlandıktan sonra da kültür merkezine dönüştürülmüştür.

KEMERLİ KİLİSE-TİRİLYE PANAGIA PANTOBASILISSA KİLİSESİ (Haritada 16)

Hristiyanlığın kadim dönemlerinde büyük ilgi gören Tirilye ve çevresinde çok sayıda görkemli kilise, manastır inşa edilirken, bu yapılardan birisi de Kemerli Kilise'dir. Ortodoks dünyası için oldukça önemli olan Kemerli Kilise'nin sütunlarının Mısır'ın İskenderiye şehriden getirildiği belirtilirken, yapının 13. yüzyıl sonunda yapıldığı biliniyor. 1676 yılında, Dr.J.Covel tarafından hazırlanan el yazması belgede, kilisenin Panagia Pantobasilissa'ya (Bakire Meryem'e) adandığı anlatılırken, Tirilye'deki bu önemli yapı, Dünya'da duvarlarına resim yapılan ilk kilise olarak tarihe geçti. Kemerli Kilise, Panagia Pantobasilissa Kilisesi ve Trigleia Manastırı Kilisesi olarak da adlandırılıyor. Kemerli Kilise denmesinin nedeni, payandalar üzerindeki kemerlerden oluşmasıdır. Kemerler ve kubbesi 4 sütun üzerine yerleştirilmiş ve kubbeyi taşıyan sütunların üzerine süslü başlıklar konmuştur. Halk arasında Küçük Ayasofya olarak da bilinir. Yüksek bir kubbesi vardır. Yaptıran kişiyi ve yapıldığı tarihi tam olarak belirten bir kitabesinin bulunmaması nedeniyle,

uzun yıllar boyunca değişik isimlerle anılmıştır. Kilisenin içi, dışına göre daha görkemliken, motifler, resimler ve süslemeler göz alıcı bir görüntü oluşturuyor. Duvarlarda insan fresklerinin izleri bulunan yapıda, elinde kılıç tutan asker kıyafetli bir figür, yüzü belirgin şekilde seçilebilen, sağ elinde bir küre tutan mızraklı bir asker ile başka bir

bölümünde, Baş Melek Mikhael'in kanatlı freski ve Hz. Meryem'in yaşamının anlatıldığı resim sahneleri görülür. Kilise 1855 depreminde büyük hasar görmüş, çan kulesi ve kubbesi yıkılmıştır. Mübadeleden sonra şahıs mülkiyetinde depo olarak kullanılan kilise, yıllarca metruk halde kalmış, bir süre önce İstanbul Fener Rum Patrikhanesi'nin, Bursa Metropolitliği'ne atadığı Elpidophoros Lambriniadis tarafından satın alınmıştır. Restorasyondan sonra kilise olarak hizmet verecek olan yapı eski ihtişamına kavuşacak.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

TİRİLYE HAMAMI- AVLULU HAMAM (Haritada 17)

Osmanlılar zamanında; Yavuz Sultan Selim tarafından Rum çoğunluğa karşı Türk nüfusu artırmak üzere, Kastamonu, Kütahya ve Tokat tarafından Türk aileler getirilerek Bursa'ya yerleştirildi. Bu hamam da onlar için yaptırılmıştır. Moloz ve kırma taşlar kullanılarak inşa edilen hamamın saçak kısımlarında tuğla kullanılmıştır. Ayrıca hamamın içinde küçük dikdörtgen bir havuz da bulunmaktadır.

DÜNDAR EVİ KİLİSESİ (Haritada 18)

Dündar Evi olarak bilinen Hagios Ioannes Rum Kilisesi (Yuannes Kilisesi) Rumların bölgeyi terk etmesi ardından özel mülkiyete geçmiştir. 19. yüzyıl yapısı kilisenin üç katlı batı cephesi günümüzde konut olarak kullanılıyor. Ana giriş, kemerli taş bir kapıdan binanın duvarlarında taştan oyma işlemlerle Bizans mimarisine özgü motiflere rastlanıyor. İbadet için ayrılan bölüm ise tek katlı olarak yapılmıştır. Binada kullanılan Roma dönemine ait bir mezar stelinde Latince bir yazı ile bunun hemen yanı başında erkek, kadın ve meyve tutan hizmetkâr figürleri bulunuyor.

YAT LİMANI VE KÖYLÜ PAZARI (Haritada 19)

Tirilye sahil şeridinde ufak bir yürüyüş hattı ile yat limanı bulunuyor. Atatürk Meydanı'nın hemen yanındaki plajdan denize de girilebiliyor. Sahil hattı boyunca yan yana dizili birçok balık restoranı bulunan Tirilye'nin liman kısmında el işi hediyeliklerin bulunduğu ufak tezgahlar var. Köylü Pazarı'ndaki tezgahlarda, kadınlar kendi hazırladıkları nefis zeytinlerini, kendi yaptıkları turşuları, portakal, ayva reçellerini, acılı soslarını tattırıp satıyorlar. Tamamen organik ürünlerden oluşan pazarda zeytin, zeytinyağı, turşu, salça ve reçeller, yerli ve yabancı turistler tarafından yoğun ilgi görüyor. Buralara gelmişken mutlaka bir zeytinciden Tirilye zeytini, sabun ya da yağ almanızı öneririz.

ΕΠΙΘΕΤΟΝ ΑΝΤΙΟΧΟΥ
ΕΥΜΕΛΕΩΣ ΕΝΕΚΟΥ ΧΑΙΡΕ

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

TARİHİ TİRİLYE ÇAMLI KAHVE (Haritada 20)

Tirilye'nin balkonu olarak tabir edilen Tarihi Çamlı Kahve'de asırlık çınarların altında, denize ve zeytin bahçelerine nazır bir doğayla kucaklaşabilirsiniz. Mudanya'nın ünlü poyrazıyla tanışabilir, dostlarınızla 40 yıl hatırlık bir kahveyi yudumlayabilirsiniz.

Tarihi ahşap konakların, yemyeşil bahçelerin seyrine dalacağınız tarihi kahvede, denize en yakın masaya oturup keyfini çıkarabilirsiniz...

TARİHİ ZEYTİNYAĞI FABRİKASI (Haritada 21)

Tirilye'de zeytin hasadı zamanında sokaklar sıkılan zeytinlerin kokusuyla dolar. İsmi zeytinle özdeşleşen, ürünleri Osmanlı döneminde ABD'ye kadar ulaşan Tirilye'de bulunan tarihi zeytinyağı fabrikası da yılların yıpratıcılığına karşı meydan okuyor. Osmanlı döneminde sadrazamlar, yabancı büyükelçiliklere verilecek davetlerde büyükelçilerden ne yiyeceklerine dair bir liste isterler. Her büyükelçinin kendi yemek listesinde vazgeçemediği yiyecek Tirilye zeytiniymiş... 1906 tarihli bir Salname'de "Başlıca üretimi zeytin, koza ve ev içi imalat sanayinden olarak çeşitli oda dokumalarından oluşmaktadır. Zeytin ürünü Doğu Rumeli ve Karadeniz kıyıları ile İskenderiye dolaylarına gönderilmektedir" yazar.

AYA YANİ MANASTIRI (Haritada 22)

Uzaktan bakıldığında küçük bir kaleyi andıran Aya Yani Manastırı, bugün özel mülkiyette bir arsada varlığını korusa da eski ihtişamını arayan yapılardan biri... Tirilye'ye 5 kilometre uzakta, toprak bir yol, zeytinliklerden ve günebakan tarlalarından geçerek ulaşılıyor Aya Yani'ye... Kilise ismini Tirilye'nin adını veren üç papazdan biri olan Aya Yani'den almıştır. Antik liman kenti Kapanca'nın bir kilometre doğusundaki bu yapı, Ortodoksların hac yeri olarak bilinir. Yıllarca yıkıma ve tahribata uğradığından geriye çok az bir kısmı kalmıştır. Aya Yani Manastırını içindeki kilise yıkılınca, 709 yılında Hagios Ioannes Theologos adına yeni baştan inşa edildiği söylenir. Bizans döneminde İmparator 5. Konstantinus tarafından yaptırılmış ve başrahibi başkente götürülmüştür. 755'de bu kez, 4. Leon Pelekiti kiliseyi yeniden ayağa kaldırmıştır. Bursa Başpiskoposu Klemendos'un 1652'de hazırladığı bir belgede, bu kilise ile ilgili bir kararı bulunmaktadır. 1794 yılına ait bir başka belgede ise kilisenin haklarının korunduğu belirtilir. Adı geçen bu kilise 1880 yılında kısmen yanmış ve sonradan tamir ettirilerek hizmete alınmıştır. 1922 yılına kadar faaliyet gösterdiği bilinen manastır ve kilisenin, o yıldan itibaren Rumların Yunanistan'a göç etmesiyle faaliyetleri durmuştur. Bakımsızlıktan metruk hale gelmiş ve yıkılıp dökülmüştür.

HAGIOS SERGIOS - MEDİKİON MANASTIRI (Haritada 23)

Hagios Sergios Manastırı ismiyle de anılan Medikion Manastırı, Tirilye'den Eşkel Limanı'na giden yolun üzerinde bulunuyor. Manastırın kuzeybatısında bir Rum Mezarlığı bulunuyor. İlk inşa edildiğinde Hagios Sergios'a adanan Medikion Manastırı, 11. yüzyılda ismi değiştirilerek şimdiki adını almış. İlk olarak 8. yüzyılda kurulduğu bilinen ve çiftlik olarak kullanılan manastırın yalnızca duvarlarıyla, her birinin ağırlığı 200 kilo

gelen görkemli giriş kapıları günümüze kadar ulaşmış. Kesin bir tarih verilmemekle birlikte 780 ile 810 yılları arasında inşa edildiği ileri sürülen manastıra başrahip olarak atanan Nikita'nın 824 yılında vefat edince manastıra nakledilerek gömüldüğü biliniyor. Güneydeki ana yola yakın, kasabanın hemen kenarındaki zeytinliğin içinde yer alan manastırın çok az bir kalıntısı günümüze ulaşabilmiştir. Kapı üzerinde iki kitabesi bulunmaktadır. 1054 yılındaki başrahip Mikhael Psellos'un yazdığı mektuplarda kilisenin adı geçer. 1800 yılında önemli bir yangın geçirmiş, kitabesinden 1801 yılında tamir edildiği anlaşılmaktadır. 1889 yılına ait bir yazıda: "Dikdörtgen planlı yapının çatısı, sütunları yok, sahibince terkedilmiş bir han gibi" denmektedir.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

TRIGLEIA RUM MEZARLIĞI (RUM GÖMÜTLÜĞÜ-MAŞATLIK) (Haritada 24)

Eski Eşkel Limanı'na giden anayolun Tirilye çıkışında, merkeze 15 dakikalık yürüyüş mesafesindedir. Gömütlüğün duvarının büyük bölümü yıkılmış olup çok az bir bölümü yerindedir. Duvardaki tuğla üzerine işlenmiş Rumca yazıda "txein" harfleri okunmaktadır. Ana giriş kapısının mermer çerçevesi hala yerinde olan yapının gömüt taşları ortada yoktur.

KAPANCA ANTİK LİMANI (Haritada 25)

Uygarcılar beşiği Bursa'nın cennet köşelerinden Mudanya'da antik bir liman Kapanca... Diğer bir adıyla Germenicopolis... Tarihin ticaret sırlarını derinliklerinde saklayan Kapanca Antik Limanı, bugün doğayla buluşmak isteyenlerin eşsiz rotası... Yeşil bir bitki örtüsünün üzerinde yükselen bir medeniyete sahip Mudanya'nın huzur limanı Kapanca, dünden bugüne içinde bulundurduğu güzelliklerle selamlıyor ziyaretçilerini. Antik Liman, Mudanya'nın batısındaki Tirilye Mahallesi ile Eşkel arasında yer alan liman kalıntılarının bulunduğu bir alanı kapsıyor. Antik çağda Bitinya toprakları içindeki liman, o dönemden itibaren Roma, Bizans ve Osmanlı zamanlarında da kullanıldı. Antik çağlarda Cenevizlilerin yöresel ürün ve tuz sevkiyatı için kullandığı bilinen liman, Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar İstanbul ile Bursa arasındaki ulaşımın sağlanmasında

bir bağlantı noktasıydı. Bursa Ovası ve çevresinde yetişen ürünler İstanbul'a ve diğer kentlere gemilerle Kapanca'dan gönderiliyordu. Ticaret sırlarını masmavi bir gökyüzünün altındaki derinliklere saklayan Kapanca, bugün tüm güzelliğiyle doğaseverleri kucaklıyor. Antik liman ile ilgili araştırmalar, 1911 yılında Jon Sölch, Plinius ve Corsten gibi arkeolog ve bilim adamları tarafından yapılmış. Eski çağlarda Kapanca

Limanı'ndan Nilüfer'e uzanan antik bir kervan yolundan söz ediliyor. Kapanca'nın hemen diğer yüzünde Ketendere olarak bilinen akarsu da yıllarca bu tarihe tanıklık edenlerden. Derenin denizle buluştuğu kesimde, küçük gemi ve kayıklar, rüzgarlı havalarda dalgalardan ve denizin şiddetinden korunmak için sığınmış bu doğal limana.

AYDINPINAR KİLİSESİ (Haritada 26)

Zeytinlikler içinde güzel bir mahalle olan Aydınpınar'da tüm kudretiyle varlığını sürdüren Hagios Apostoli Kilisesi de bu kültür mozağinden biri...

1846-1870 yılları arasında Bursa Metropoliti Konstantios döneminde yapıldığı bilinen kilise, iki asırdır varlığını sürdürüyor. Eski adı Misebolu olan eski Rum yerleşimi Aydınpınar'daki kilise, 1922 yılından sonra camiye dönüştürülmüş ve çan kulesi bir süre minare olarak kullanılmıştı. Geçirdiği onca zamanda defalarca işlem gören tarihi yapıdaki çan kulesi daha sonra yıkılarak yerine 1952-1956 arasında minare yaptırıldı. 1980 yılında yeni caminin yaptırılmasıyla zamana direnen bu yapı, kendi haline bırakıldı. Giriş kapısı üzerindeki alınlıkta yer alan 1901 tarihli yazıtından, bu tarihte onarım gördüğü anlaşılan yapı, önemli bir eser olarak Mudanya'nın değerleri arasında yer alıyor. Dikdörtgen planlı büyükçe bir yapıda olan kilise her ne kadar harap edilse de duvarları sapasağlam ayakta... Giriş kapısının sağ tarafındaki en üstteki köşede taşa oyulmuş bir haç işareti dikkati çekerken, özellikle ahşap süslemelerin yer aldığı işlemler, tahribata rağmen göz kamaştırıyor. Oyma tekniği, motifleri, orijinal vitraylarıyla görsel bir şölen sunan yapının bazı duvarlarında ise kalem işi dua ve ayetler yer alıyor. Kilisenin ana giriş kapısının üstünde Latin Alfabesi ile Rumca yazılmış olan mermer kitabesinde; geçmişin tozlu sayfalarından bugüne uzanan bir söz dikkati çekiyor: "Tanrım evlerin ne kadar sevilir."

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR

DEREKÖY KİLİSESİ (Haritada 27)

Mudanya'nın hayata sımsıkı sarılan değerlerinden biri olan Dereköy'deki tarihi kilise, zamanın yıpratıcılığına meydan okuyor. Eski adı Rumcada dere anlamındaki Potamia'dan gelen Dereköy'deki tarihi kilise, büyüleyici ihtişamını sürdürmek için zamana direniyor. Mahalledeki en önemli ve bugüne kadar varlığını sürdüren Rum Ortodoks Kilisesi'ne ait kalıntılar, görenleri tarihte uzun bir yolculuğa çıkarıyor. 1857 yılında yapılmış anıtsal bir yapı olan Dereköy Kilisesi, gerek mimarisi gerekse içinde bulunan ayin düzenini belirleyen öğelerin özellikleri dolayısıyla önem taşıyor. Burada yaşayan Rumlar 1922 yılında Yunanistan'a gitse de yapı, 1924'ten sonra da Selanik çevresindeki Drama, Kavala, Yanya, Karacaova, Langaza ve Girit Adası'ndan gelen Müslüman Türkler tarafından kullanılmış. Rumların bölgeden ayrılmasının ardından buraya yerleşen Türkler tarafından bina 1972 yılına kadar cami olarak kullanılmış. Yapı bu tarihten sonra, gerek doğal gerekse özensiz kullanım nedeniyle tahrip olmuş. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün korumasında olan kilisede vaiz kürsüsü, yaşanan tahribat nedeniyle Bursa Arkeoloji Müzesi deposuna kaldırılmış. Kilisede alçı ve ahşap süslemeler dikkati çekerken, naosun kuzey ve güney duvarlarındaki pencere-lerin üzerindeki yuvarlak madalyonlarda alçı kabartma kerubimler yer alıyor. Kabartmalar, yeşil, bordo, kırmızı ve altın yaldız boya ile boyanmış, bu bölümdeki kabartmaların bazı kısımları ise Yunanistan'dan gelen turistler tarafından sökülmüş ve tahrip edilmiş. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler adlı yapının 4. cildinde kilisenin bu bölümüyle ilgili olarak, "Anadolu'dan günümüze gelen örnekler arasında teknik ve sanat değeri açısından ünik olan bu ikonostasisin korunmasını dileriz" notu düşürülmüştür.

PAPAZ İNİ (Haritada 28)

Efsaneye göre; İznik'te toplanan konsüle katılan Aya Yani, Aya Yorgi ve Aya Sotiri adlarındaki üç papaz muhalif konuşmaları ve olumsuz sayılan davranışları nedeniyle; aforoz edilirler ve buradan kovulurlar. Onlar da batıya doğru yürüyerek, konaklayacakları bir yer ararlar. Sonunda Tirilye'nin bulunduğu alanı beğenip buraya yerleşirler. Burada yaşarlarken zaman zaman Mirzaoba köyü yakınlarındaki mağaraya giderek inzivaya çekilirler, perhiz yaparak oruç tutarlar. Mudanya ilçe merkezinin 17 kilometre uzağındaki Mirzaoba Mahallesi'nde bulunan Papaz İni, köyün üzerinde yer alıyor. Ufak bir mağara olup, eski keşişlerin inziva evi olarak kullandığı bir yerdir. Halk arasında köyün adı, Mirza Çavuş adlı bir kişiye de bağlanıyor. 20 yıl önce yıkılan caminin minaresi, köyün meydanında kalmış ve yıkılmamıştır.

1848 yılında yayımlanan Karakeçelilerle ilgili bir kitapta köyün 40 hane Yörük tarafından kurulduğu kayıtlıdır. Köydeki tarihi Ahmedağa Cami 1812 yılında yapılmıştır.

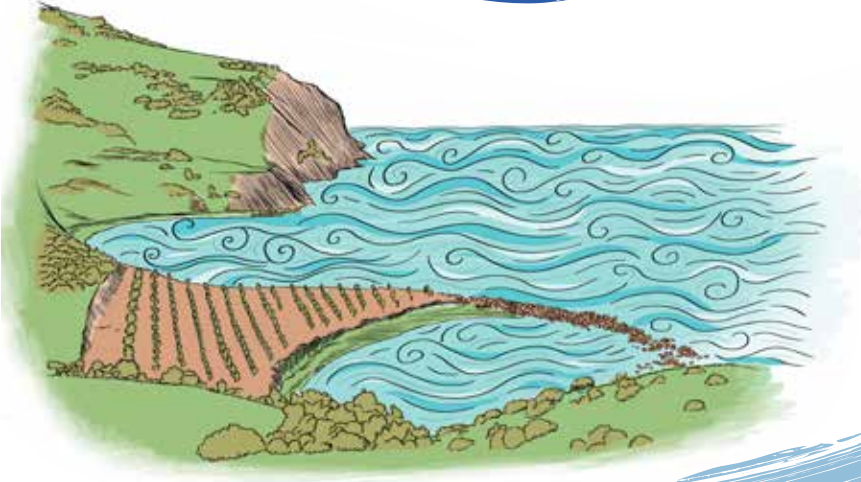
HANÇERLİ DEDE (Haritada 29)

Eski adı Bataklığöl olan Hançerli Mahallesi'nin kurucusu Hançerli Ali Dede'nin bir türbesi bulunuyor. Hançerli Ali Dede; Orhan Gazi'nin damadı ve kumandanı, devletin de hazinedarıydı. Köyde bu nedenle, büyük bir hazinenin bulunduğu inandırılmaktadır. Hançerli Mahallesi'nde türbesi bulunan Hançerli Dede anısına, her yıl 10 Mayıs'ta geleneksel olarak "Hançerli Dede Şenlikleri" düzenleniyor.

Mudanya Sahilleri

ALTINTAŞ (Haritada 1)

Mudanya merkezden 12 kilometre mesafede, Mudanya Gemlik yolu üzerinde yer alan Altıntaş'a yemyeşil ağaçların arasından girilir. Son yıllarda turizm, balıkçılık ve yakınındaki Kızılay dinlenme eğitim tesislerine ait kamp ün yapmış, misafirlerini ağırlamakta...

GÜZELYALI (BURGAZ-BERGOS- YENİCE KARYESİ (Haritada 2)

Güzelyalı mahallesinin eski adı Rumca hisar anlamına gelen Pyrgos'tan türetilmiş olan Burgaz'dı. Osmanlı tahrir defterlerinde Burgaz'dan Bergos ve Sarıca Bergos olarak da söz ediliyor. Burada Roma dönemine ait gymnasium ve sahilde 1895 yıllığında belirtildiği üzere tiyatro kalıntılarına ait parçalar bulundu. Rumlardan kalma Aziz Taxiarchoi Kilisesi 2000 yılına kadar cami olarak kullanılmış, şapel tipinde olan bu yapı yıktırılmıştır. Bursa Salnamesi'nde deniz kıyısında bir antik tiyatrodan bahsedilirken, günümüzde hiç bir kalıntı bulunmamaktadır. Yerleşim içindeki bir inşaatta vaftiz havuzu bulunmuştur. Güzelyalı sahil şeridi boyunca pek çok restoran, kafe bulunmaktadır... Burgaz Altinkum Halk Plajı, Güzelyalı Burgaz Halk Plajı, hafta sonları denizle buluşmak isteyenlerin rotası...

MUDANYA SAHİLLERİ

ARNAVUTKÖY (Haritada 3)

1922 öncesinde Hristiyan kökenli vatandaşların yaşadığı deniz kıyısında ufak bir yerleşkeydi. Plajları ve balıkçı lokantaları ile ünlüydü. Arnavutköy günümüzde, yat limanı olarak kullanılıyor.

KUMYAKA ve TİRİLYE HALK PLAJLARI (Haritada 4)

Tirilye ve Kumyaka mahallelerindeki sahil şeridi, gerek kentlileri gerekse kente gelen yerli ve yabancı konukları tüm güzelliği ve konforuyla ağırılıyor.

YALIÇİFTLİK (Ketendere (Haritada 5))

İmralı Adası'nın karşısındaki koyda bulunan Ketendere, özellikle Mudanyalıların günlük tercih ettiği dinlenme ve kamp etkinliklerinin yapıldığı sahil rotası...

EŞKEL, EĞERCE ve AYAZMA SAHİLLERİ (Haritada 6)

Tarım, zeytincilik, balıkçılık ve turizm geçim kaynağı olan Eşkel, güzel bir sahil beldesidir. Eşkel'de kalınabilecek moteller, pansiyonlar, barakalar bulunurken, kampçılığa da uygun bölgeleri mevcut. Eğerce'de ise oldukça güzel bir kuma sahip plaj bulunurken, bu rüzgarı bol olan bölge, Bursalıların yaz aylarında denizle buluşma noktalarından biri...

Tarimsal Üretim

TARIMSAL ÜRETİM

Geçmişte sanayi devriminin ardından Avrupa'dan gelen koza talebi nedeniyle Mudanya'da bugün tarımsal faaliyetlerin başında zeytincilik geliyor. Ülkemizde siyah sofralık zeytinin en iyi türü bu bölgede yetişiyor. Zeytinyağı üretiminin de yaygın olduğu Mudanya ayrıca kara incir ve kara üzüm üretimiyle adından söz ettirir. Bölgeye özgün bir lezzete sahip olan kara incir ve kara üzümü tüm dünyaya tanıtmak ve üretimini teşvik etmek için Mudanya Belediyesi tarafından incir üretiminin en yaygın olduğu köylerde incir şenliği ve kara üzümün en yaygın üretildiği Çağrısan'da bağbozumu şenlikleri, Tirilye'de ise zeytin şenlikleri yapılır. Akdeniz iklimi geçirdiği için zengin bir bitki örtüsüne sahip olan Mudanya'da çok sayıda ot ve şifalı bitki de yetişiyor.

TIRILYE
Leytin ŞENLİĞİ

KARA MUDANYA
İncir ŞENLİĞİ

ÇAĞRIŞAN
Bağbozumu ŞENLİĞİ

Girit Mutfağı

GİRİT MUTFAĞI

GİRİT MUTFAĞI

Rumların uzun yıllar yaşadıkları ve kültürlerinden izler bıraktıkları Mudanya'da Lozan Mübadelesi ile Girit'ten gelen Türklerin yerleşmesiyle bazı otlar, mutfak kültürünün bir parçası olmuş ve bölgede Girit mutfağının etkileri görülmeye başlamıştır. Zeytinyağı hemen hemen tüm sebze yemeklerinde ve salatalarda kullanılır. Mudanya'nın özellikle sahil şeridindeki pek çok restoranında bu mutfağa özgü yemekler bulabilirsiniz. Bugün hala çok sayıda ot yemeği ile Girit mutfağının izlerini taşıyan Mudanya'da doğal olarak çıkan ve çeşitli yemekleri yapılan bitkiler mevsimine göre şunlardır: Hardal, Hindiba, rezene, arapsacı, kuşkonmaz, yılanotu, şevketibostan, yabani soğan, sütlü ot, labada, ebegümeci, gelincik, köpek domatesi, kuzukulağı, yabani pırasa, yabani semizotu, horozotu, dikenotu, ısırgan, mantar, mercanköşkü, adaçayı, nane, kekik, fesleğen, enginar...

Ladurili - Etlı Enginar - Enginar Dolması - Enginarlı Pilav
Bezelyeli Enginar - Arap Saçı - Papaz Yahni - Yoğurtlu Et
Girit Usulü Etlı Patates - Kabak Yemeğı - Peynirli Kabak Kayığı
Girit Kabak Kızartması - Tavuklu- Peynirli- Sarımsaklı Kabak
Yumurtalı Ispanak Kavurma - Zeytinyağılı Karışık Dolma
Taze Bakla Salatası - Hindiba Salatası - Semizotu Yemeğı
Zeytinli Ekmek - Lor Peynirli Hamur Kızartma - Çullama Böreğı
Giritli Çöreğı Kuluraça - Erkek İncir Reçeli

Fava

Zeytinyağılı
İmambayıldı

Zeytinyağılı
Taze Fasulye

Zeytinyağılı
Taze Börülce

Kabak Çiçeğı
Dolması

Zeytinyağılı
Yaprak Sarma

Mücver

Papules Salatası

Girit Ezmesi

Sevketi Bostan

Zahter Salatası

Ebegümeci Yemeği

Karides Manti

Tişp Otu Salatası

Zeytinyağlı
Enginar

Deniz Börülcesi
Salatası

Kıymalı Hodan
Yemeği

Cibes Otu

Levrek Simit

Karides

Ahtapot Izgara

Balıkçılık

BALIKÇILIK

Marmara Denizi'nde 55 kilometrelik kıyı şeridine sahip olan Mudanya'da tarih boyunca halkın en önemli gelir kaynaklarından biri de balıkçılık olmuştur. Bir deniz kenti olan Mudanya'da balığın ayrı bir yeri vardır. Deniz kıyısı boyunca sıralanmış balık lokantalarında balığın her türlüünü bulabilirsiniz. Balık satışları kentin çeşitli yerlerine dağıtılmış balıkçı dükkanlarından yapılmaktadır.

Mudanya'nın Değerleri

MUDANYA BANDOSU

En az Cumhuriyet kadar eski, alanında en uzun ömürlü olan Türkiye'nin ilk sivil bandosunun öyküsü, mübadele yıllarına kadar uzanıyor. 1923-1924'te Bursa'daki Rumlar mübadele ile Türkiye'yi terk etmek zorunda kalınca, özellikle kilise ayinlerinde kullandıkları müzik enstrümanlarını, geri dönme ümidiyle geride bırakmıştı. Bir okulun önündeki sarnıçta bulunan enstrümanlarla Türkiye'nin ilk sivil bandosu kuruldu. Enstrümanlar önce "Mudanya Spor Kulübü Mızıka Takımı"na verildi. Daha sonra adı değişecek olan "Mudanya Spor Kulübü Mızıka Takımı" şimdilerde basmadık nota bırakmadan hizmet veriyor. Bando, İzmir Marşı, Onuncu Yıl Marşı gibi klasik marşların yanında klasik Türk Müziği'nden yüzlerce esere de hayat veriyor. Mudanya Belediyesi Bandosu, emekli astsubay, işçi, öğrenci, gemi kaptanı, çiftçi ve esnaf gibi çeşitli mesleklerden oluşuyor. Uzun yıllar bandonun şefliğini yürüten Fehmettin Bahçuvancı, 12 yaşındayken Tarihi Mudanya Bandosu'nda gördüğü eğitim ile bandoya katılmış, şimdilerde yeni yetenekler yetiştiriyor.

MUDANYA'NIN DEĞERLERİ

2 BİN YIL ÖNCESİNDEN ŞAMPİYON ATLET

Bursa'nın bilinen ilk şampiyon atleti Tatianos'un adı Mudanya'nın Yaylacık mahallesinde yaşıyor. Yapılan incelemeler sırasında Mudanya Yaylacık kahvesinin bahçesinde üzerinde yazıt bulunan bir mermer kaideye rastlandı. Yazıtın asıl önemi, Bursalı bir atletin yaklaşık 2 bin yıl önce çeşitli kentlerde düzenlenen uluslararası yarışmalara katılarak, Bursa'yı çok büyük

başarılarla en iyi şekilde temsil ettiğinden bahsetmesidir. Yazıt, Bursa'nın yetiştirdiği ve bu güne kadar ismi bilinen en eski atlet olan "Metrophanes'in oğlu Tatianos" hakkında bilgiler veriyor.

Yazıtın okunabilen bölümlerinin tercümesinden anlaşıldığı kadarıyla Kaisereia kenti vatandaşlarından "Metrophanes'in oğlu Tatianos" isimli bir atlet çeşitli kentlerde yapılan yarışlara katılarak çok önemli başarılar elde etmişti.

1-3. yüzyıllar arasında yaşadığı tahmin edilen atlet, kazandığı başarılarından dolayı Ephesos (Efes), Pergamon (Bergama), Kyzikos (Erdek), Nikomedia (İzmit), Tralleis (Aydın), Neapolis (Yenişehir) gibi antik çağın çok önemli kentlerinin de hemşerilik beratını alarak onursal vatandaşlığa kabul edilmişti.

İLK DEFA BİR KADIN TARAFINDAN HAZIRLANAN ANIT

Türkiye'nin ilk kadın heykeltıraşı Sabiha Bengütaş'ın adı, Mudanya Mütareke İsmet İnönü anıtı ile yaşıyor. İnönü'yü Batı Cephesi Komutanı giysisiyle sembolize eden bu anıt, 1981 yılına kadar İskele Meydanı'nda bulunurken daha sonra Mütareke Evi'nin bulunduğu yere alınmıştır. Anıtın kaidesinin taşları Armutlu'dan getirilmiştir. Mudanya'daki İnönü abidesi yeryüzünde ilk defa bir kadın tarafından hazırlanan anıttır. Sabiha Bengütaş, Mudanya Mütarekesi'ne izafeten, Mudanya'da dikilmek üzere Hayri İpar'ın teşebbüsüyle yapılması kararlaştırılan İnönü heykelinin müsabakasını kazanmış bulunmaktaydı. Sanatkâr, heykelin maketini Ankara'da hazırladıktan sonra Roma'ya gitmiş ve çalışmalarına başlamıştır.

MUTARENE ANITI

İsmet İnönü'nün 100. doğum yıldönümü anısına 1994 yılında kurulan anıttır.

İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Cumhurbaşkanı'dır. 1923-1924 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1924-1927 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı'dır. 1927-1930 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1930-1934 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1934-1938 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1938-1945 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1945-1950 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1950-1960 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1960-1970 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1970-1980 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1980-1990 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 1990-2000 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2000-2010 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2010-2020 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2020-2030 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2030-2040 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2040-2050 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2050-2060 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2060-2070 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2070-2080 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2080-2090 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır. 2090-2100 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı'dır.

1994 yılında kurulan anıttır.
İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Cumhurbaşkanı'dır.

Mudanya Mütareke Anıtı / İsmet İnönü Heykeli
Heykeltıraş: Sabiha Bengütaş

MUDANYA'NIN DEĞERLERİ

HAYRİ İPAR

Yeni Cumhuriyet'in en önemli ailesi İparlar köklü bir geçmişe sahip... İparların soy kütüğü 1860'larda Bursa-Mudanya'ya uzanmakta. Ailenin ilk ferdi Ahmet Rüştü, Osmanlı Telgraf İdaresi'nin Mudanya'daki müdürüydü. Mudanya'nın sevilen ailesinden Ahmet Rüştü Bey, Mudanya eşrafından Sümbülzâdelerin kızı Şaziye ile evlendi. 1882 Şubat ayında Mehmet Hayri adını koydukları bir oğulları dünyaya geldi. O günlerde Ahmet Rüştü Bey ve ailesi, sonraları ünlü Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı evde kiracı olarak oturmaktaydı. Bu bina daha sonraki yıllarda içindeki eşyasıyla birlikte yine İparlar tarafından satın alınacak ve müze yapılmak üzere Mudanya Belediyesi'ne armağan edilecekti. Mehmet Hayri Rüştü, ilk ve orta öğrenimini Mudanya'da tamamladıktan sonra babasının isteği doğrultusunda İstanbul'a gitti. Küçük bir sermayeyle başladığı ticaret hayatında başarıdan başarıya koştu. Çeşitli ortaklıklara girerek büyük bir ticari başarı elde etti. Artık Mehmet Hayri Rüştü ismi Türkiye'nin sayılı işadamları arasında anılmaya başlanmıştı. Girişimci fikirlere karşı duyulan ihtiyaç had safhaya ulaşmıştı. Atatürk, içinde Mehmet Hayri Rüştü'nün de bulunduğu bu güçlü müteşebbislere kalkınma yolunda güven duyuyordu. Bu güven, bu kişilere devlet adına yollar, fabrikalar, köprüler yapma görevi verilmekle kendini gösterdi. Bu süreçte Mehmet Hayri Rüştü'nün adı, çevresinde, "Atatürk'ün müteahhidi"ne çıktı. O günlerde bazı milletvekilleri ve tüccarlar, Trakya'da bir şeker fabrikası kurma girişiminde bulunmuşlardı. Alpullu'da kurulacak ilk Şeker Fabrikası'nın kurucuları arasında tarihe geçti Hayri Rüştü... Aile, 1934'te Soyadı Kanunu çıkarılınca baba ismini soyadı olarak kullanmak yerine "İpar" soyadını aldı. Mehmet Hayri Rüştü, artık Mehmet Hayri İpar olarak anılmaya başlandı. İpar, doğup büyüdüğü Mudanya'yı da hiç unutmadı. 1936'da babasının adına Ahmet Rüştü Çocuk Yurdu ve 1937'de annesi adına Şaziye Rüştü Sağlık Yurdu binalarını inşa ettirdi. Çocuk Yurdu, daha sonraları ortaokula dönüştürüldü. Sağlık Yurdu'nda ise ücretsiz hasta tedavisi yapılması sağlandı ve bir süre sonra Mudanya Devlet Hastanesi haline getirildi. Uzun yıllar Mudanya'ya büyük emeği geçen Hayri İpar'ın Mudanya'daki eski devlet hastanesinin çıkış kapısında büstü bulunuyor.

1930'lu yıllarda Emine Tevhide Hanım, Mehmet Hayri Bey ve çocukları
(Kaynak: Chronicle Dergisi)

KAHRAMAN ŞÜKRÜ ÇAVUŞ

Mudanya'ya yapılan ilk İngiliz çıkarmasına tek başına karşı koyarken şehit düşen kahraman asker Şükrü Çavuş'un adı Mudanya'da yaşatılıyor. Şükrü Çavuş, Kavaf Canip Efendi'nin oğludur. 15 Mayıs 1919'da, İzmir'den kalkan bir gemiyle Mudanya'ya indirilen, Ali Nadir Paşa kumandanlığındaki 56. Tümen'in 173. Alay, 2. Tabur, 5. bölüğüne bağlı bir çavuştu.

Bir İngiliz filosunun 25 Haziran 1920 sabahı 07.00 sularında Mudanya'ya çıkarma yapmaya başlaması üzerine karşı koymaya karar verdi. Kadıçeşmesi yönünde ilerleyen İngiliz birliğine ateş açtı. Birliğin binbaşı rütbesindeki komutanı vurularak öldü, bir yüzbaşı ile bir astsubay yaralandı. Ne var ki açılan karşı ateşle o da vurularak şehit düştü. Ancak İngilizler Mudanya'da kalmayı göze alamayarak çekildiler. Hiçbir buyruk almamasına karşın Mudanya'yı işgale kalkışan İngiliz birliğine karşı koyan bu yiğit asker ve yakın silah arkadaşı Kürt Hasan'ı Mudanya halkı gururla anıyor. Şükrü Çavuş, Mudanya İskele Meydanı'ndaki anıtyla selamlıyor bizleri...

Vatani savunurken şehit düşen Şükrü Çavuş, Ali oğlu Tahir, Talat, Mestan oğlu Osman, Aziz oğlu Mehmet, Hasan oğlu Mehmet, Kürt Hasan, Kamber oğlu İbrahim, Halil oğlu Mehmet'in adı bu anıtta yaşıyor.

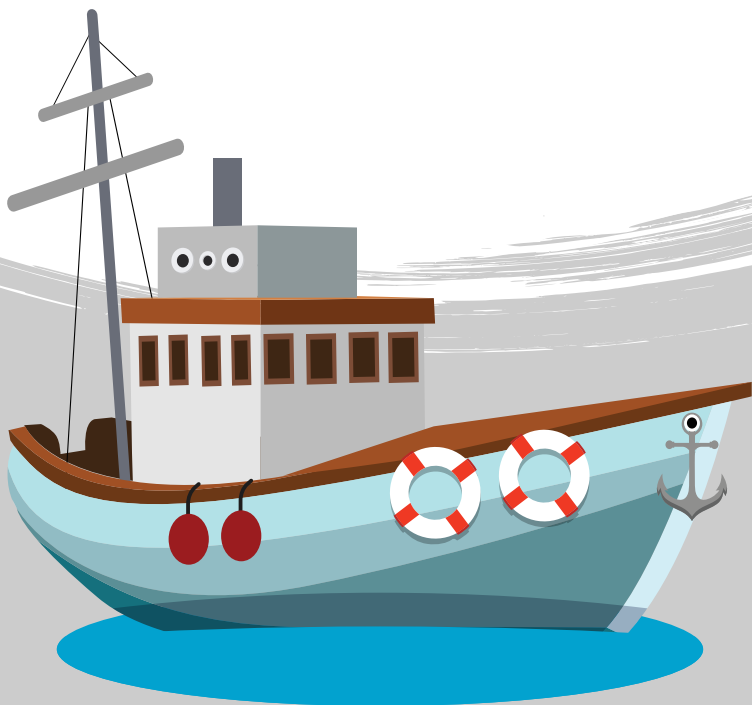

Şükrü Çavuş Anıtı

Mudanya'ya Ulaşım

MUDANYA'YA ULAŞIM

MUDANYA'YA ULAŞIM

Bursa'dan Mudanya'ya

Mudanya, Esentepe Kavşağı, Organize Sanayi minibüsleri ile
1/M Mudanya, Emek İstasyonu
2/GM Mudanya, Güzelyalı
2/M Mudanya, Mudanya Devlet Hastanesi
104 Mudanya İskelesi, Güzelyalı, Kurşunlu, Gemlik
2/U Mudanya İskelesi, Uludağ Üniversitesi
F/1 Mudanya İskelesi, Bursa Terminali
F/3 Mudanya İskelesi, Çekirge, Heykel,
Teleferik otobüs hatları ile,

İstanbul'dan Mudanya'ya

İstanbul'dan (Eminönü) BUDO ile,
İstanbul'dan (Beşiktaş, Kadıköy ve Yenikapı) İDO ile Güzelyalı'ya
ve oradan 2/GM otobüsü veya Mudanya minibüsleri ile gelebilirsiniz.

ACİL VE RESMİ KURUM TELEFONLARI

Arama Kurtarma Derneği	911-0224 544 49 46
Kaymakamlık	0224 544 10 01
Sahil Güvenlik Marmara ve Boğazlar Bölge Komutanlığı	0224 544 15 80 - 0224 554 41 11
Mudanya Belediye Başkanlığı	0224 444 8 922
Cumhuriyet Başsavcılığı	0224 544 50 50
İlçe Jandarma Komutanlığı	0224 544 15 78
İlçe Emniyet Müdürlüğü	0224 544 19 13
Tapu Sicil Müdürlüğü	0224 544 11 96
Elektrik Dağıtım Şefliği	0224 554 30 00
Müftülük	0224 544 12 10
Liman Başkanlığı	0224 544 11 26
Gençlik Hiz. Ve Spor Müd.	0224 544 16 64
Nüfus Müdürlüğü	0224 544 05 70
Mal Müdürlüğü	0224 544 13 35
Vergi Dairesi Müdürlüğü	0224 544 23 64
Milli Eğitim Müdürlüğü	0224 544 65 80
Sağlık Müdürlüğü	0224 545 01 16
Sosyal Güvenlik Kurumu	0224 544 85 90
Ptt Müdürlüğü	0224 544 16 00
Türk Telekom İşi. Şefliği	0224 544 30 07
Mudanya Devlet Hastanesi	0224 544 10 91
İtfaiye	0224 544 10 10
Orman İşletme Şefliği	0224 544 10 60
Mudanya Buski Arıza	0224 544 13 19

BELEDİYE TELEFONLARI

Santral	444 8 922
Halk Masası	0224 544 08 88
Mezarlık İşleri	0224 544 54 44
Arnavutköy Liman	0224 544 16 15
Tahir Paşa Konağı	0224 544 13 46-47
Uğur Mumcu Kültür Merkezi	0224 544 09 48
Veteriner Hizmetleri	0224 544 00 52
Evlendirme Memurluğu	0224 544 16 90
Güzelyalı Ek Hizmet Binası	0224 554 60 77
Arama Kurtarma Birimi	0224 554 51 01
Gelir Takip Birimi	0224 544 05 00
Zeytin Dalı	0224 544 16 20

MÜDÜRLÜK TELEFONLARI

Mali Hizmetler Müdürlüğü	444 8 922-209
Destek Hizmetleri Müdürlüğü	444 8 922-309
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü	444 8 922-534
İşletme ve İştirakler Müdürlüğü	444 8 922-229
İnsan Kaynakları ve Eğt. Müdürlüğü	444 8 922-299
AR-GE Müdürlüğü	444 8 922-590
Bilgi İşlem Müdürlüğü	444 8 922-114
Yazı İşleri Müdürlüğü	444 8 922-205
İmar ve Şehircilik Müdürlüğü	444 8 922-302
Arşiv Müdürlüğü	444 8 922-317
Hukuk Servisi	444 8 922-524
Zabıta Müdürlüğü	0224 544 16 51
Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü	0224 544 16 02
Fen İşleri Müdürlüğü	0224 554 96 96
Temizlik İşleri Müdürlüğü	0224 544 37 00

Mudanya Belediyesi Özel Kalem Müdürlüğü
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Birimi

Arşiv : Hüseyin ESEN
Yayın Yönetmeni : Rabia DENİZ
Grafik - Tasarım : Pelin KAVAK
Fotoğraflar : Büşra AKTAŞ
Görsel Yönetmen : Harun KARANFİLCİ

Katkıda Bulunanlar
Uğur SALMAN
Aykut GÜNGÖR

**MUDANYA
BELEDİYESİ**

Mudanya Belediyesi'nin Kültür Hizmetidir.

MudanyaBelediyesi

MudanyaBel